

AKL Posti Oy

8 **Tapaturmat** ja kuolemantapaukset lisääntyivät rakennusbuumissa.

Kollektivavtalsbilag

10 **Yhteiskunnallinen** yritys tuottaa monenlaista hyvää reiluin ehdoin.

Yhdenvertaisuuden esitaistelija

Yhdenvertaisuusvaltuutettu Kirsi Pimiä on optimisti, vaikka Suomen keskusteluilmapiiri onkin tällä hetkellä vihamielinen.

Johanna Hellsten

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on Suomen oikeusministeriön hallinnonalalla toimiva itsenäinen viranomaislainen, jonka tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain noudattamista, edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Varatuomari **Kirsi Pimiä** aloitti vaativassa tehtävässä vuonna 2015.

– Oli sattumaa, että paikka tuli hakuun juuri sopivalla hetkellä. Olin silloin töissä eduskunnassa, Pimiä kertoo.

Pimiä on opiskellut Turun oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Hän erikoistui alun perin EU:n rakenteisiin ja teki lopputyönsä EU:n samapalkkaisuusperiaatteesta.

– En ole koskaan ollut kiinnostunut bisnesjuriidista.

Pimiä on tehnyt uraa jo 30 vuotta ja yhdenvertaisuus on ottanut sinä aikana valtavia harppauksia. Tekemistä on kuitenkin edelleen.

– Kun aloitin työt EU-asioiden parissa, ei yhdenvertaisuudesta oikeastaan puhuttu. Tasa-arvo politiikassa tehtiin valtavasti töitä. Vasta 2000-luvulla huomio alkoi kääntyä yhdenvertaisuuteen. Heinäkuun alussa tulee kuluneeksi 10 vuotta siitä, kun EU:n yhdenvertaisuutta koskeva horisontaalidirektiivi pantiin alulle. Se on nyt roikkunut 10 vuotta neuvostossa Saksan vastustuksen takia. Arvelen, että Saksa pelkää direktiivin aiheuttavan kuluja muun muassa elinkeinoelämälle, Pimiä miettii.

Komissio antoi kuitenkin juuri suosituksen standardeista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimityksille.

– Sen tarkoituksena on vahvistaa näitä rakenteita eri jäsenmaissa. Sille on ollut tarvetta, kun ajattelee kehitystä itäisissä jäsenmaissa. Kollegani Puolassa kertovat, että siellä meidän yhdenvertaisuusvaltuutettua vastaavalta elimeltä otettiin 2 vuotta sitten puolet toimintabudjetista pois. Lisäksi heidän työtään häiritään ja hankaloitetaan päivittäin, Pimiä sanoo.

– Siellä ollaan aika erilaisessa tilanteessa kuin täällä Suomessa. Rakenteet pitäisi saada kuntoon kaikissa EU-maissa.

Keinotekoistakin vastakkainasettelua

Nyt kun yhdenvertaisuusvaltuutetun pestiä on kulunut 3 vuotta, on hyvä hetki katsoa taaksepäin.

– Suomessa on tapahtunut paljon hyviä asioita viimeisen 3 vuoden aikana. Yleissopimus vammaisten oikeuksista ratifioitiin ja tasa-arvoinen avioliittolaki hyväksyttiin, Pimiä sanoo.

Yhtenä huolestuttavana kehityskulkuna Pimiä pitää kuitenkin sanojensa mukaan osin keinotekoista vastakkainasettelua yhdenvertaisuuteen liittyvässä keskustelussa, joka näkyy vihareaktiiona muun muassa some-maailmassa.

– Tuntuu siltä, kuin ihmiset olisivat padonneet vuosikymmenten ajan sisälleen tunteita, jotka nyt sitten purkautuvat. Kuvitellaan, että nyt voi päästää suustaan ihan mitä tahansa.

Pimiä puhuu myös yleisemmin asenneilmastosta.

– Toistuvasti saa lukea lehdistä esimerkiksi romaneihin kohdistuvasta syrjinnästä ravintoloissa, kaupoissa ja huoltoasemilla. He ovat asuneet Suomessa jo yli 500 vuotta. Ennakkoluuloja esimerkiksi turvapaikanhakijoita kohtaan perusteltiin sillä, että asia on uusi ja ihmiset pelkäsivät. Ei se sa-

ma voi koskea väkiryhmää, joka on ollut täällä puoli vuosituhatta!

Pimiän mukaan ennakkoluulot romaneja kohtaan ovat valtavia. Nyt kun on vihdoin saatu nostettua romaninuorten koulutustasoa, he eivät valmistu oppilaitoksista, sillä yritykset evät ota heitä pakolliseen harjoiteluun.

– Ei se toki koko Suomen tasolla ole valtava asia, mutta näiden yksittäisen ihmisten kohdalla kyse on vakavasta asiasta.

Pimiä on kuitenkin optimistinen. Pieniä saavutuksia syntyy peräjälkeen.

– Jos kuulemme, että jollain alalla on ongelmia, käymme keskustelua alan toimijoiden kanssa ja saamme alan muuttamaan toimintatapojaan. Viime aikoina on keskusteltu paljon julkisen liikenteen ja esteettömyyden tilasta sekä pankki- ja vakuutussektorista. Pankissa ongelmana on muun muassa erilaisten henkilökorttien hyväksyminen verkkopankkitunnuksia varten.

Esteettömyys auttaisi kaikkia

Pimiä haastaa rakennusalaan pohtimaan esteettömyyden merkitystä.

– Esimerkiksi meidän toimistotalomme on esteetön vain tiettyinä kellonaikoina, mikä toimii asiakasnäkökulmasta, mutta ei mahdollisen työntekijän. Ainoa ovi, jossa on pyörätuoliluiska, menee kiinni kello 16.15. Kun ajatellaan meidän liukuvia työaikojamme, ei yhdenvertaisuus toteutuisi, jos joku joutuisi vammaisuutensa takia liikkumaan vain tiettyyn aikaan, Pimiä sanoo.

Pimiän mukaan vammaiset kuuluvat osaksi yhteiskuntaa ja kaikkialle yhteiskunnassa. Silti he törmäävät esteisiin monessa paikassa.

– Hyvä esimerkki ovat norminpurkutalkoot, joissa pohdittiin, tarvitaanko kaikkiin uusiin asuntoihin inva-wc. Eikö ole kaikkien edun mukaista, että suunnitellaan esteettömästi, ei vain vammaisten?

Digitalisaatio tuo vammaisille omia haasteita. Kun HSL uudisti lipunmyyntilaitteensa, unohtuivat näkövammaisten tarpeet viime metreillä, eivätkä he pystyneet käyttämään laitteita.

– Välillä tuntuu, että meidän ei pitäisi puhua rakennusinsinöörien vaan myös it-järjestelmien kehittäjien kanssa, jotta näitä tarpeita osattaisiin huomioida paremmin, Pimiä toteaa.

Vammaisten ihmisten oikeudet ovatkin nyt yhdenvertaisuusvaltuutetulle tärkeitä.

– Viimeiset 20 vuotta seksuaalivähemmistöjen oikeudet ovat kehittyneet suotuisasti. Uskon, että olemme vammaisten oikeuksien kohdalla nyt vedenjakajalla ja niiden kehitys paranee.

– Ihmisten pitäisi oppia huomioimaan erilaisia vammaisuuden muotoja. Kaikki ei näy ulospäin. Ihmiset tekevät oletuksia toisen pärjäämisestä sen mukaan, että ihmisellä on vamma. Älä oletta, vaan kysy. Työnantajat tekevät näitä oletuksia rekrytointiprosessissa, arvelevat kysymättä, että ihminen ei voi pärjätä tiettyssä työssä. Se ei välttämättä pidä lainkaan paikkaansa, Pimiä muistuttaa.

Pimiä haluaa kiinnittää yritysten huomiota työyhteisön monimuotoisuuteen.

– Tutkimuksissa on havaittu, että menestyneimmät yritykset ovat monimuotoisia työpaikkoja.

Toimivallan laajennus?

Avin työsuojelun vastuualue valvoo yhdenvertaisuuden toteutumista työpaikoilla, yhdenvertaisuusvaltuutettu muilla elämänalueilla. Tasa-arvovaltuutettu valvoo sukupuolten tasa-arvon toteutumista sekä työpaikoilla että yhteiskunnassa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on esittänyt kertomuksessaan eduskunnalle, että valtuutettu voisi jatkossa arvioida myös yksittäisiä tapauksia työpaikoilla.

– Perustuslakivaliokunta on kirjannut, että tätä pitää selvittää. Asia on hyvin vaikea. Tapasimme työsuojelusta vastaavan sosiaali- ja terveysministeriön ihmisiä ja työnantajia. He pitivät nykyjärjestelmää riittävänä. Heidän perustelunsa on muun muassa se, että ei ole hyvä olla lisää päällekkäisiä viranomaisia.

Pimiä muistuttaa, että myös tasa-arvovaltuutettu toimii osin päällekkäisesti avien kanssa, eikä siinä nähdä ongelmaa.

Noin 15 prosenttia yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon tulevista yhteydenotoista koskee työelämää.

– Me voisimme muuten toimia näissä jutuissa, mutta meillä ei ole oikeutta saada työnantajilta mitään tietoja, mikä rajoittaa toimintamahdollisuuksiamme. Me tunnemme huolta erityisesti erilaisiin vähemmistöihin kohdistuvasta syrjinnästä työpaikoilla ja rekrytoinnissa. Se on aivan aliraportoitua. Tutkimusten mukaan ihmiset pelkäävät menettävänsä työnsä tai eivät usko, että ilmoitus toisi mitään muutosta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toivoo muutakin viilausta yhdenvertaisuuslakiin.

– Yhdenvertaisuuslautakunnan pitäisi voida määrätä suoraan hyvityksiä syrjinnän uhrille. Nyt sellaista mahdollisuutta ei ole. Lisäksi yhdenvertaisuusvaltuutetulle pitäisi palauttaa mahdollisuus viedä syrjintää koskeva asia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi myös uhria nimeämättä. Nyt, jos vaikka jokin kuntosali suosuu ottamaan jäsenikseen vain suomalaisia, emme voi tehdä asialle mitään ilman uhria.

Raskaita reaktioita

Yhdenvertaisuusvaltuutettu ei ole päässyt vähällä julkisuudessa. Somessa sataa kuraa niskaan ja onpa eräskin puolue yrittänyt saattaa koko virastolta määrärahoituksen pois. Miten sellaista jaksaa?

– Me olemme viranomaislainen ja meillä on lakisääteinen tehtävä, kuten monella muullakin viranomaisella kuten esimerkiksi poliisilla. Me puolustamme ihmisoikeuksia. Suomi on edelleen oikeusvaltio ja uskon meidän tulevaisuudessakin saavan määrärahamme ja riittävät resurssit, Pimiä sanoo.

Pimiä pitää viraston toimintaa ennaltaehkäisevänä ja sitä kautta myös kustannuksia säästävänä.

– Ennaltaehkäisemme syrjäytymistä ja syrjinnästä aiheutuvia oikeudenkäyntejä. Pienillä resursseilla pystytään tekemään paljon. Kun meille tulee kantelu, meidän on helppo ottaa yhteyttä hiukan epämuodollisemmin ja keskustella asiasta sen saattamiseksi kuntoon. Aina se ei tietenkään onnistu.

Omaa jaksamistaan Pimiä hoitaa liikunnalla ja kulttuurilla ja viettämällä aikaa ystävien kanssa. Hän sanoo nauttivansa erityisesti elokuvista ja kuvataiteista. ■

Ay-liike on ihan paska

MITÄ IHMETTÄ! Kokoomuksen entinen kansanedustaja **Hjallis Harkimo** ei ole haukkunut vähään aikaan ay-liikettä ja kolmikantaista neuvottelijajärjestelmää. Nähtävästi uuden poliittisen liikkeen nettikyselylomakkeiden vääsäämisessä on pitänyt sen verran kiirettä, että pienemmät poliittiset ongelmat hautautuvat todellisen poliittisen vaikuttamisen alle.

Ammattiliittojen mollaamisen määrä on kuitenkin vakio. Loppukeväältä lähtien vetovastuun propagandan levittämistä on ottanut Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja **Mikael Pentikäinen**, joka on syyttänyt ay-liikettä muun muassa har-

haanjohtavasta mainonnasta. Ammattiliitot ovat kuulemma antaneet ymmärtää, että työttömyyskassaan kuulumisen edellyttää liiton jäsenyyttä.

Lisälöylyä SY löi keväällä kannustamalla työnantajia maksamaan työttömyyskassamaksut työntekijöiden puolesta Yleiseen Työttömyyskassaan. Tätä ennen Pentikäinen on vaatinut tessien yleissitovuuden poistamista ja vapaata temmelyskenttää villeille yrityksille.

Pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) hallituksen lakialoite kevennetystä irtisanomismenettelystä alle 20 henkeä työllistävissä yrityksissä on tietenkin SY:lle hyvin mieluinen. Tosin Suomen Yrit-

täjien työmarkkinajohtaja **Janne Makkula** pitää lakialoitetta liian tiukkana. Pelkän asiallisen syyn pitäisi Makkulan mielestä riittää, suomeksi sanottuna parstakerroin riittäisi irtisanomiseen. Valtaosa yrityksistä on pieniä, joten työsuhteista tulisi melkoisen katkonaisia.

Pikku vinkki Suomen Yrittäjille: jos haluaa neuvotella tesseistä ammattiliittojen kanssa, kannattaa järjestäytyä oman alansa työnantajaliittoon. Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenliitolla on valmiit neuvottelukanavat ammattiyhdistysliikkeen kanssa. ■

Facket är bara skit

VAD I ALL VÄRLDEN? Samlingspartiets förra riksdagsledamot **Hjallis Harkimo** har inte på en tid skällt på facket och trepartssamarbetet. Det verkar som om sammanställningen av den nya politiska rörelsens webbenktsblanketter har sysselsatt honom så att de mindre politiska problemen har begravts under det verkliga politiska påverkandet.

Men klankandet på fackförbunden förblir lika omfattande. Sedan senvåren har Företagarnas i Finland vd **Mikael Pentikänen** tagit över ansvaret för att sprida propagandan – han har bland annat beskyllt facket för vilseledande reklam. Fackförbunden lär ha låtit förstå att man måste vara

medlem i förbundet för att kunna höra till arbetslöshetskassan.

Företagarna hällde mer vatten på kvarnen genom att uppmana arbetsgivarna att betala avgifterna till arbetslöshetskassan för sina medlemmar – till Allmänna Arbetslöshetskassan. Före det hade Pentikäinen krävt att kollektivavtalen inte ska vara allmänt bindande och fritt fram för vilda företagare att rumla omkring.

Statsminister **Juha Sipiläs** (C) regeringslagmotion om lättare uppsägningsförfarande i företag som sysselsätter under 20 personer faller förstås Företagarna på läppen. Å andra sidan tyck-

er **Janne Makkula**, arbetsmarknadsdirektör på Företagarna i Finland, att lagmotionen är alltför strängt. Makkula tycker att ett sakligt skäl ska vara tillräckligt, på ren svenska att det att arbetsgivaren inte gillar någons nuna ska räcka för att säga upp. Lejonparten av företagen är små, så anställningarna skulle verkligen lätt avbrytas.

Ett litet tips till Företagarna i Finland: om man vill förhandla med fackförbunden om kollektivavtalen så lönar det sig att organisera sig i sitt eget arbetsgivarförbund. Finlands Näringslivs medlemsförbund har färdiga förhandlingskanaler med fackföreningsrörelsen. ■

Kannen kuva: Jukka Nissinen

Matti Harjuniemi
puheenjohtaja

Uuden sovittelijan mopo karkasi heti

Edellinen valtakunnansovittelija, nykyinen Teknologiateollisuuden työmarkkinajohtaja **Minna Helle** teki virassaan melkoista jälkeä. Hän tuli luoneeksi, varmasti sovitun suunnitelman mukaan, järjestelmän, jolla alakohtaiset työehtoneuvottelut rapautettiin. Uudessa järjestelmässä, Suomen mallissa, eri alojen, etenkin naisvaltaisten matalapalkka-alojen, ongelmat lakaistiin maton alle.

Maton alle ne jäivätkin. Alat jäivät kehittämättä, koska uusi valtakunnansovittelija **Vuokko Piekkala** ilmoittautui Ylen Ykkösaamussa (2. heinäkuuta) Teknologiateollisuuden linjalle. Teknologiateollisuuden ja sovittelijan mukaan työnantajapuoli kaikilla aloilla voi rauhallisesti ilmoittaa torppaavansa kaikki palkansaajien merkittävämät esitykset. Sovittelija on nimittäin jälleen ennakkoon ilmoittanut, että hänen jonsaan kaikille jaetaan samat ratkaisut ja piste.

Mitä ilmeisimmin työ kirkkohallituksen työmarkkinajohtajana on taustoittanut Piekkalan ajattelua eikä käykään hänen kokemustaan arvioimaan. Onpa kuitenkin uuden, maan korkeimman työmarkkinavirkamiehen ”kielenkannattimet löysällä”.

Viime liittokierrosta on arvosteltu siitä, että se ei ottanut huomioon palkkauksen rakenteellisia ongelmia kuten naisten alempia palkkoja. Tähän toteaa maan korkein työmarkkinavirkamies, että palkkaus on kuitenkin vain yksi osa palkitsemista. Monelle motiva-

tioon vaikuttaa esimerkiksi työajan järjestelymahdollisuudet, joustavuus, kehittymismahdollisuudet ja työterveyshuolto.

Voi Herraisä! Juuri kaikki nämä ja tietenkin pienipalkkaisten ihmisten tilipussi ovat niitä asioita, joita Piekkalan omaksuma Suomen malli estää ratkaisemasta. Eikä palkka-asiaa pidä aliarvioida. Totta kai ihmiset arvostavat turvallisuutta ja fiksua joustavuutta, mutta kyllä työtä tehdään palkan takia.

Ylen Ykkösaamun haastattelun mukaan Piekkalasta on vähän tylsää, kun hänen pätevyytään epäillään jo ennen kuin hän on työskennellyt päivääkään sovittelijana. Voi olla tylsää, mutta kommentit, joita ei koskaan olisi pitänyt lausua, panevat epäilemään virkamiehen pätevyyttä.

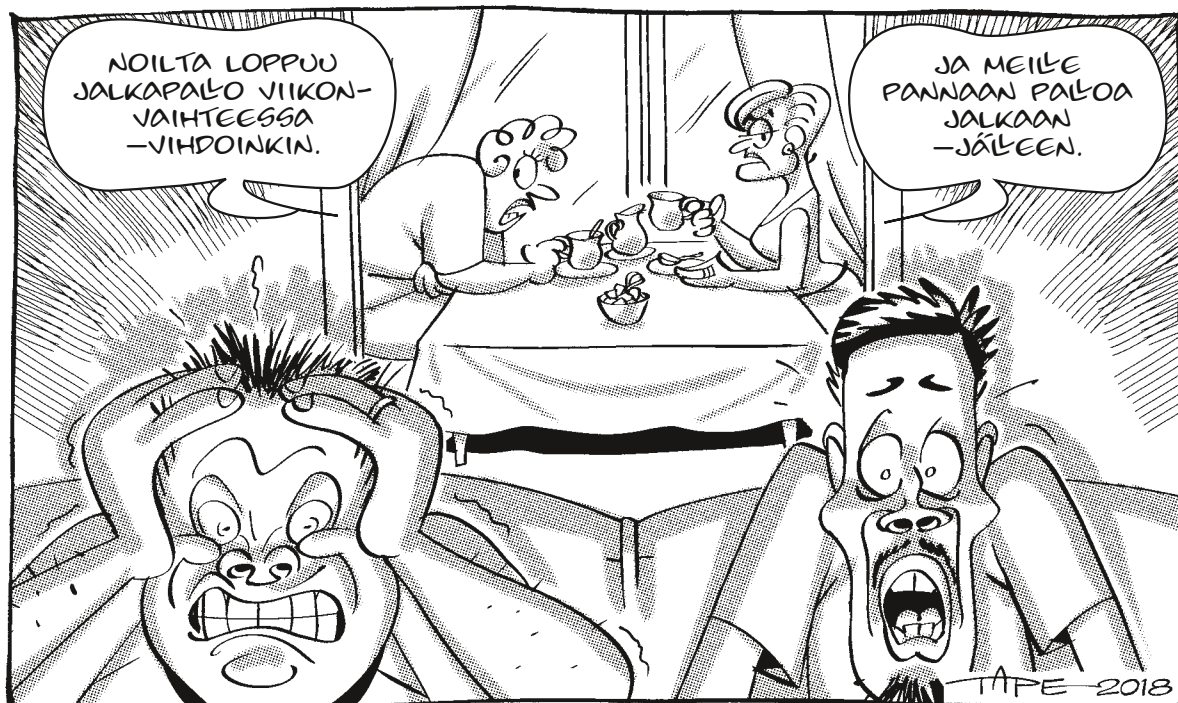
Yhden asian uuden sovittelijan kommentointi teki selväksi. Jos Rakennusliitossa on vähäkin puhtia, emme tule sovittelijan konttorin saranoita kuluttamaan. Pidetään liitto vahvana, niin rakennusala kehittyy omin voimin ja omin neuvotteluin. ■

Kuukauden kuva

Kuvaaja: Johanna Hellsten
Paikka: Milano, Italia
Aika: Kesäkuu 2018

Mitä? Bosco Verticale eli suomennettuna Pystymetsä asuinrakennus Milanossa. 111-metrisessä rakennuksessa on kymmenittäin puita ja tuhansittain muita kasveja parantamassa kaupungin ilmaa.

RAKENTAJA

Julkaisija
 Rakennusliitto ry

Päätoimittaja
 Jukka Nissinen

Toimittaja/toimitussihteeri
 Johanna Hellsten
 Heikki Korhonen

Taitto
 Aste Helsinki Oy

Tiedottaja
 Eeva Pulkkinen

Toimituksen sihteeri
 Soile Ahremaa-Luttinen

Toimituksen osoite
 Siltasaarekatu 4, Helsinki
 Postiosoite: PL 307, 00530 Helsinki
 Puhelin, vaihde 020 774 003
 Fax 020 774 3061
 Toimituksen s-postiosoitteet ovat muotoa:
 etunimi.sukunimi@rakennusliitto.fi

Ilmoitusmyynti
 Tietotalli Oy/Jyväskylä
 Tuomo Kuusiniemi
Puhelin 045 136 0005
Sähköposti:
 tuomo.kuusiniemi@tietotalli.fi

Tilaushinta
 12 kk 30 €

Painopaikka
 Sanomapaino, Sanomala Oy
 Helsinki 2018

ISSN 0355-8614

Seuraava numero ilmestyy 17.8.2018

Tähän numeroon tarkoitettujen materiaalin on oltava toimituksessa kirjallisena viimeistään **perjantaina 3.8.2018.**

2018		
Numero	Aineistopv.	Ilmestyy
8	3.8.	17.8.
9	31.8.	14.9.
10	28.9.	12.10.
11	2.11.	16.11.
12	30.11.	14.12.

2019		
Numero	Aineistopv.	Ilmestyy
1	4.1.	18.1.
2	2.2.	15.2.
3	2.3.	15.3.
4	29.3.	12.4.
5	3.5.	17.5.
6	31.5.	14.6.
7	28.6.	12.7.

Lehden ilmestymispäivä on **perjantai.**

Osastoilmoitusten osalta aineiston viimeinen toimituspäivä on **kaksi viikkoa** ennen lehden ilmestymistä.

Toimitusosoite:
 Rakentaja-lehti
 PL 307, 00531 Helsinki
 ilmoitukset@rakennusliitto.fi

Ilmoituksia ei oteta puhelimitse vastaan!

Miten kesäloma määritellään?

Kesälomakausi alkoi toukokuun alussa ja päättyy syyskuun lopussa. Muistin virkistykseksi muutama huomio vuosilomia koskien.

Kesälomakausi loppuu syyskuun lopussa.

LOMAN KERTYMINEN

Vuosilomaa kertyy työsuhteen pituudesta riippuen 2 tai 2,5 päivää sellaiselta kuukaudelta, jossa työntekijälle on kertynyt 14 työpäivää tai työssäolon veroista päivää. Tyhjentävä luettelo työssäolon veroisista päivistä löytyy vuosilomalain 2. luvun 7 §:stä. Jos työsuhte on loman määrääntymisvuoden loppuun mennessä (31.3.) kestänyt yhden vuoden tai pidempään, kertyy lomaa 2,5 päivää kuukautta kohti. Lyhyemmissä työsuhteissa lomaa kertyy 2 päivää kuukaudessa.

LOMAN AJANKOHTA

Työnantaja päättää loman ajankohdasta kuultuaan ensin työntekijän toiveen. Loman ajankohta tulee ilmoittaa työntekijälle viimeistään kuukautta ennen loman alkamista. Ellei ilmoittaminen kuukautta ennen ole mahdollista, on se kuitenkin ilmoitettava viimeistään 2 viikkoa ennen loman alkamista.

Työntekijällä on oikeus viettää lomaa 24 päivää kesäkautena 2.5.–30.9. Mahdollisesti jäljelle jäävä osuus eli 6 päivää pidetään varsinaisen lomakauden ulkopuolella eli talvilomana 1.10.–1.5.

VUOSILOMAPALKKA

Vuosilomapalkka on maksettava ennen loman alkamista. Rakennusliiton solmimissa työehtosopimuksissa on tarkemmat määräykset lomapalkkojen muodostumisesta. Lomapalkkojen laskentaperusteissa on sopimuslakohtaisia eroja.

SAIRASTUMINEN ENNEN LOMAA

Mikäli työntekijä sairastuu ennen vuosiloman alkamista, tulee vuosilomaa siirtää pidettäväksi muuna ajankohtana. Työntekijän tulee pyytää vuosilomansa siirtämistä viipymättä sairastuttuaan.

SAIRASTUMINEN LOMAN AIKANA

Vuosilomalainsäädäntöä on muutettu viime vuosina vuosiloman aikana sairastumisen osalta. Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan työntekijälle kohdistuu omavastuupäiviä, kun hän sairastuu vuosiloman jo alettua seuraavasti:

- Jos työntekijä on ehtinyt aloittaa vuosilomansa ennen sairastumistaan ja hän pyytää vuosilomansa siirtämistä, työnantajalle syntyy oikeus laskea enintään 6 päivää vuosilomasta omavastuupäivi-

viksi, joilta ei vuosilomaa siirretä. Työaikadirektiivin mukaan työntekijän tulee kuitenkin kaikissa tilanteissa saada vähintään 24 vuorokautta vuosilomaa hyväkseen ja tätä oikeutta on työnantajan kunnioitettava.

- Sellaiselta henkilöltä, jolle on karttunut vain 24 vuorokautta lomaa, ei omavastuupäiviä voida vähentää.
- Työnantaja määrää myös siirretyn loman ajankohdasta. Tästä voidaan sopia, mutta työnantajan on huolehdittava, että jokainen työntekijä saa lomansa lain mukaan.

Työntekijäpuolen asiantuntijat lähtevät siitä, että Suomen kansallinen lainsäädäntö on ristiriidassa EU:n työaikadirektiivin kanssa. Näin ollen omavastuupäiviä ei voisi kesken loman sairastuessa syntyä lainkaan. Asia on kuitenkin monimutkainen juridinen soppa, joka selviää aikanaan, kun tuomio asiasta saadaan.

Varminta näissä tilanteissa on jättää asia riitaiseksi eli vaatia loman siirtoa ilman omavastuupäiviä ja jollei työnantaja ei tähän suostu, riitauttaa juttu. ■

Kimmo Palonen
neuvottelupäällikkö

Juo ja pidä taukoja helteellä

Jos työpaikan lämpötila helteellä ylittää +28 astetta, on jo kevyissä ja keskiraskaissa pakkotahtisissa töissä vähennettävä työntekijöiden altistusaikaa lämmölle.

Työnantajan on teknisin toimenpitein huolehdittava siitä, että lämpötila työpaikalla pysyy alle +28 asteen, kun ulkoilman lämpötila on normaali eli alle hellelukumäärän +25 astetta. Rakennuslalla työskentelevistä kuitenkin vain pieni osa on ilmastoinnin piirissä. Lähinnä vain autonosturinkuljettajilla ja uusimpien tai modernisoitujen torninosturien kuljettajilla on ilmastoitua työympäristö.

Jos tekniset toimenpiteet eivät riitä, ja muutoinkin, jos lämpötila nousee yli +28 asteen, työntekijöiden työaika on lyhennettävä. Työntekijöiden altistusajoiksi ovat vakiintuneet 50 minuuttia tunnissa, kun lämpötila on alle +33 astetta. Siten työntekijän on pidettävä tunnissa yksi kymmenen minuutin tauko. Kun lämpötila nousee yli +33 asteen, työntekijän on pidettävä yksi 15 minuutin tauko tunnissa.

Jos lämpötila nousee tästäkin tai jos työ on fyysisesti raskasta, on ryh-

dyttävä erityisiin suojatoimiin. Sellaisia ovat työntekijän lämpösairausriskin selvittäminen, erityisen suojavarustuksen käyttö ja tiheämmät tauot työssä.

Nestettä vähän kerrallaan

Jos työympäristön lämpötila nousee liian korkeaksi, ihmisen lämpötasapaino voi järkkäytyä sisäelinten lämpötilan nousun takia. Sydän lyö kuumassa nopeammin ja pintaverenkierto voimistuu. Kaikesta tästä seuraa se, että lihakset väsyvät. Lisäksi hikoilu vaikeuttaa elimistön neste- ja suolatasapainoa. Kuumaan tottunut työntekijä hikoilee 600–750 grammaa tunnissa. Jos hikoilua nestettä ei korvata juomalla, elimistö kuivuu.

Lämpöuupuminen syntyy fyysisen kuormituksen, kuumuuden ja puutteellisen nesteytyksen yhteisvaikutuksesta. Lämpöuupuminen voi kehittyä hitaastikin useiden päivien aikana. Lisäksi kannattaa pitää mielessä se, että lämpöuupuminen

Litra vettä tunnissa on hyvä annos kesäkuumalla työpaikalla.

voi lisätä tapaturmariskiäkin.

Helteellä työntekijän on juotava riittävästi, 1,5–2 desilitraa kerrallaan ja 3–4 kertaa tunnissa. Ensimmäinen nestetankkaus kannattaa tehdä jo töihin lähdettäessä. Suuri kerta-juominen voi aiheuttaa huonovointisuutta, hölskymistä mahassa, koska suolistosta imeytyy nestettä vain vajaa litra tunnissa.

Kylmä ja hiilihappoinen juo-

ma on huono valinta nesteytykseen. Lyhyissä kuuma-altistumisissa pelkkä vesi riittää nesteytykseen. Kovissa ja pitkissä kuormituksissa pitkäketjuista sokeria sisältävät urheilujuomat ovat sopivia. Itse noin kolme prosentiksi sekoitettu marjamehu, jossa on kaksi ruokalusikallista soke-ria litraan nestettä, vastaa erikoisjuomia. Sitä makeimmat juomat imeytyvät elimistöön hitaasti. ■

Parin vuoden työrauha

Uusi työehtosopimuskausi on alkanut. Parin vuoden työrauha maistuu varmasti jokaiselle, olipa sopimuksesta mitä mieltä tahansa. Huono se ei ole, jos sitä verrataan työmarkkinakierrokseen yleisesti. Kaikkien sopimusalojen työehtosopimukset ovat luettavissa Rakennusliiton kotisivuilla ja Raksapp-sovelluksessa. Muista ladata ja päivittää Raksapp-työkalu. Printatut versiot lähtevät liikenteeseen sitä mukaa, kun painokone niitä ehtii sylkeä.

Yleiskorotuksen lisäksi rakennusaloille neuvoteltiin hyviä koko alaa koskevia muutoksia. Näkyvin lienee sairauspoissaolojen omailmoitusmenettely. Yritykset, joissa ei tähän mennessä ole hyväksytty tai sovittu omailmoitusmenetelystä, on viimeistään nyt se tehtävä. Yleiskorotuksen rinnalla taulukkopalkkoja korotettiin 40 senttiä, mikä antaa pienipalkkaisimmille yleiskorotusta paremman korotuksen. He ovat sen ansainneet. Rakennustuoteteollisuudessa sovittiin ulkomaisille vuokratyöntekijöille vähimmäistuntipalkaksi 11,41 euroa.

Eri aloille sovittiin myös lukuisia työryhmiä. Monet työryhmät aloittavat työnsä heti syksyllä. Työryhmiin jää sellaisia asioita, mistä ei ole päästy yksimielisyyteen työehtosopimusneuvotteluiden aikana. Niissä tehtävä pohjatyö edesauttaa tulevaisuuden koitoksissa.

Alakohtaisissa neuvotteluissa sovittiin lukuisia uudistuksia. Tämän kierroksen isoin rutistus koettiin rakennustuoteteollisuudessa, missä uudistettiin koko alan palkkausjärjestelmä. Valmistelevat neuvottelut aloitettiin jo viime syksynä. Oma aikansa meni pelkästään siihen, että molemmat osapuolet saatiin vakuuttuneeksi uudistuksen tarpeellisuudesta.

Rakennustuoteteollisuuden uuden palkkausjärjestelmän sisäänajo tapahtuu seura-

vasti. Marraskuun alusta lähtien palkkausjärjestelmän voi ottaa käyttöön paikallisesti sopimalla. Viimeinen takaraja, milloin järjestelmän tulee olla käytössä, on 6 kuukauden kuluessa seuraavan sopimuskauden alusta. Tämä ajankohta ajoittuu vuoden 2020 loppuun.

Keskeisimpänä muutoksena vanhaan järjestelmään verrattuna on henkilön palkkaryhmän määräytyminen. Palkkaryhmä on tähän asti määritelty työntekijän työtehtävän perusteella. Uudessa järjestelmässä palkkaryhmiin sijoitetaan henkilön osaamisen ja kokemuksen perusteella.

Jatkossa ei tarvitse tehdä nykyisen palkkausjärjestelmän vaatimia työnvaativuusluokituksia. Henkilökohtaisen osuuden (HKO) määritelmä jää myös historiaan ja samoin olosuhdetasot. Uudessa järjestelmässä työntekijä sijoitetaan palkkaryhmään. Palkkaryhmiä uudessa järjestelmässä on 6. Tämän lisäksi määritellään henkilökohtainen palkanosuus (HPO). Näistä 2 osuudesta muodostuu henkilökohtainen tuntipalkka ja se on siinä. Henkilökohtaisen palkanosuuden on oltava vähintään 1 sentti, ylärajaa ei ole.

Syksyllä työnsä aloittaa palkkausjärjestelmää uudistava työryhmä. Työryhmä kehittää palkkausjärjestelmää, laatii ohjeistuksen ja ohjaa yrityksiä sen käyttöönottamisessa. Monet yritykset ovatkin jo ilmoittaneet, että ne ovat valmiita ottamaan järjestelmän käyttöön paikallisesti sopien heti vuoden lopussa. Palkkausjärjestelmäuudistus toteutetaan ilman kustannusvaikutuksia, eikä kenenkään palkka uuteen järjestelmään siirtymisen johdosta nouse tai laske. Voimassa oleviin suorituspalkkajärjestelmiin muutoksella ei ole vaikutusta.

Tulevat vuodet kertovat, miten uudistus toimii työpaikoilla. Aina mahdollisiin ongelmiin reagoidaan sitä mukaa, kun niitä ilmenee.

Rentouttavaa lomakautta lomalaisille ja lomaa odottaville. ■

Lauri Haikola
tes-toimitsija

Rakentamisen kasvu lisäsi tapaturmia ja tänä vuonna kuolemantapauksiakin

Rakennusalan hyvä työturvallisuuskehitys heikkeni rakentamisen käännyttyä kasvuun pari vuotta sitten. Uutta työvoimaa on tullut paljon lisää, eivätkä kaikki ole perehdytyksistä huolimatta ehtineet omaksua turvallisia työnteon tapoja.

Teksti: Merja Mannila ja Seppo Mölsä/Rakennuslehti
Graafit: Rakennuslehti

Rakennusteollisuus RT asetti vuosikymmenen alussa tavoitteeksi nolla tapaturmaa 2020 mennessä. Aluksi tapaturmataajuudet putosivatkin reippaasti, mutta sitten tahti hidastui ja rakentamisen voimakas kasvu vuodesta 2016 lähtien on nyt näkynyt tapaturmataajuuden kasvuna.

Kun jo pari vuotta sitten nähtiin, että nollatavoitteeseen ei nykyisellä tahdilla päästä, muutettiin tavoitetta realistisemmaksi. Skanskan vuonna 2015 saavuttamaa tapaturmataajuutta 3 (miljoonaa työntuntia kohden) kuvattiin ”uudeksi nollassi”, joka olisi muidenkin rakennusliikkeiden saavutettavissa. Kuitenkaan Skanskaan ei ole päässyt siihen uudestaan. Suurilla, yleensä parhaiten asianosa hoitaneilla rakennusliikkeillä tapaturmataajuus on nyt noin 12, kun se vuonna 2010 oli yli 30. Heikoimmilla lukemat ovat yhä kolmenumeroisia.

Uusi työvoima on haaste turvallisuudelle

Ruoppausyhtiö Terramare on ollut työturvallisuudessa alan kärkeä vuosikaudet. Viime vuonna senkin tapaturmataajuus lipsahti kaksinumeroiseksi. Toimitusjohtaja **Hannu Tomperi** arvioi Rakennuslehden haastattelussa tammikuussa syyksi yrityksen voimakkaan kasvun.

– Taloon on tullut paljon uutta väkeä, joka ei välttämättä tunne merellistä rakentamisympäristöä ja alusturvallisuuteen liittyviä erityispiirteitä.

Kuolemantapaukset kasvuun alkuvuonna

Suomi on perinteisesti ollut kuolemantapauksissa mitattuna paljon turvallisempi maa kuin mitä tapaturmataajuuslukuista voisi päätellä. Osin kyse on tilastointikäytäntöjen eroista eri maissa: kuolema ei jää missään pois tilastoista.

Erityisen huolestuttavaa on, että kun kahtena edellisenä vuonna kuolemantapaukset putosivat historiallisen mataliksi, jo alkuvuonna rakentamisessa on kuollut jo neljä henkeä eli saman verran kuin viime vuonna yhteensä.

Helmikuussa yksi henkilö kuoli ja toinen loukkaantui vakavasti Helsingin Kalasatamassa Keskon pää-

konttorityömaalla, kun nostokori petti heidän altaan.

Helmikuussa Espoossa paalutus-koneen kuljettajan apumies puristui kuoliaaksi siirrettävän paalun alle. Huhtikuussa Kurikan kampuksella työntekijä kuoli jauhesiilon kaaduttua. Toukokuussa Kangasalla työmies kuoli trukki-onnettomuudessa teollisuuskohteessa.

Tuoteteollisuus paransi yhä turvallisuuttaan

Toisin kuin rakennusliikkeillä rakennustuoteteollisuusyritysten tapaturmataajuus on keskimäärin parantunut vuodesta 2016 ja muutamissa yrityksissä ei viime vuonna tapahtunut yhtään tapaturmaa.

Yksi syy rakennusliikkeitä parempaan kehitykseen on se, että tehtaissa henkilöstön vaihtuvuus on työmaita pienempää eivätkä suhdanteet aiheuta samanlaista uuden työvoiman vyöryä kuin rakennusliikkeillä.

Betonielementtivalmistaja Tara-Elementillä sujui 630 päivää ilman työtapaturmia. Toimitusjohtaja **Hannu Löfbacka** on siihen tyytyväinen, vaikka sittemmin putki onkin mennyt poikki.

Löfbacka nostaa onnistumisen takana tärkeimmäksi vaikuttavaksi tekijäksi asenteet, mutta hyvän kehityksen takana on myös muita syitä. Tara-Elementillä on järjestelmä, jossa tietystä tapaturmattomasta ajakaksosta koko tiimi saa palkinnon.

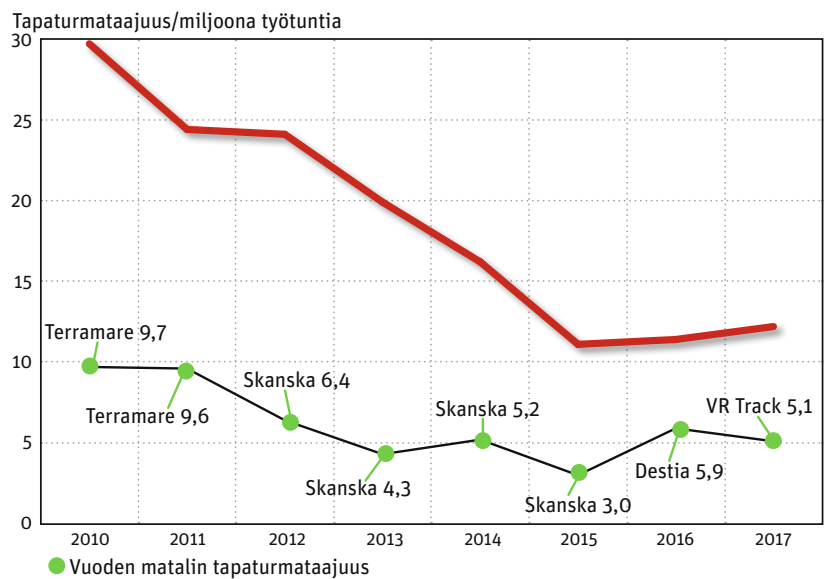
– Myös siisteys ja järjestys ovat oleellisia turvallisessa työskentelyssä. Siitä olisi helppo nipistää, kun on paljon tilauksia ja kiire. Jäljet pitää kuitenkin siivota heti, koska muuten epäjärjestys saa helposti vallan.

Aliurakoitsijat usein suurimmassa vaarassa

Tapaturmataajuuslukuja yrityskohdasta vertailua vaikeuttaa hieman se, että osa kirjaa siihen vain oman henkilökuntansa ja osa myös aliurakoitsijat. Yleensä aliurakoitsijat ovat tilastojen mukaan suurimmassa tapaturmavaarassa.

Terramareassa kuitenkin tapaturmia on aiemmin tapahtunut enemmän omille työntekijöille kuin aliurakoitsijoille. Aliurakoitsijoiden käyttö on ollut Terramareassa viime vuosiin saakka suhteellisen vähäistä

Rakennusliikkeiden tapaturmataajuuden kehitys

ja oma henkilöstö tekee usein kaikkein riskialteimmat työt, kuten merellä tapahtuvat ruoppausyöt ja suurien koneiden vaativat huollot.

Tapaturmien kirjausta yhdenmukaistetaan

Tapaturmataajuusilmoittamisessa on kirjavuutta johtuen osin myös siksi, että osa kaunistelee lukuja jättämällä luvuista pois ne päivät, jolloin henkilö tekee korvaavaa työtä. Pieniä tapaturmia jää siksi kirjaamatta.

Tapaturmavakuutuskeskuksen työturvallisuusvaliokunta ohjeistaa vertailtavuuden parantamiseksi laskemaan tapaturmataajuuden koko henkilöstön kaikista työajalla sattuneista vahinkotapahtumista.

Esimerkkinä on tapaus, jossa aliurakoitsijan työntekijä kaatui kanttaessaan laatikkoa työpaikan käytävällä, oli loppupäivän hoidettavana ja palasi seuraavana aamuna normaalisti töihin. Tapaturma kirjataan yrityksen kaikkien korvattujen työpaikkatapaturmien taajuuslaskentaan.

Havainnointi lisää varovaisuutta

Tänä vuonna Rakennusteollisuus RT on painottanut turvallisuushavainnointia tehokkaana keinona ehkäis-

tä työtapaturmia. Niitä tehdään alalla kuitenkin yleisesti ottaen liian vähän. Kolme neljäsosaa yrityksistä ei tee niitä ollenkaan, kun parhaissa yrityksissä niitä tehdään yli 3 000. Rakennusala onkin työturvallisuusasioissa jakautunut selvästi kahteen kastiin.

– Turvallisuuteen kuuluu myös se, että luodaan työympäristöön välittämisen kulttuuria. Jokaisen meistä tulisi olla aktiivinen toimija havainnoimaan turvallisuuspuutteita, ottamaan vastuun niiden raportoinnista ja keskustelemaan työturvallisuudesta, muistuttaa RT:n turvallisuusryhmän puheenjohtaja, Skanskan turvallisuuspäällikkö **Antti Leino** turvallisuusviikon tiedotteessa.

Jotta turvallisuushavaintojen tekeminen tapahtuisi helposti, tarjoaa RT jäsenyritystensä ja näiden aliurakoitsijoiden käyttöön maksutonta mobiilisovellusta. Työpaikalla kierrettäessä havainnot on sen avulla helppo tehdä hallitusti esimerkiksi puhelimitse.

– Liian usein törmää siihen, ettei ymmärretä turvallisuuden olevan osa toiminnan laatua. Ei-toivotut tilanteet, kuten onnettomuudet ja tapaturmat, heikentävät suoraan työmaan tuottavuutta. Pahimmillaan tuottavuus putoaa nolnaan vakavan tapaturman johdosta, Leino toteaa. ■

Tapaturmataajuus, rakennusliikkeet

YRITYS	2017	2016	2015
JM Suomi	4,7	5,7	6,2
VR Track	5,1	8,7	9,7
SRV	5,6	14,6	8,7
Skanska Oy	6,8	6,4	3
NCC Suomi	7,8	6,8	8,3
JL-Rakentajat	8	10	
Pylon	9,1	9,1	
Kreate	9,3	16,2	
Destia	10,5	5,9	7,6
Terramare	11,3	7,8	
Uudenmaan Mestari-Rakentajat	11,5	10	
Arkta	12	23,4	
LTU-Urakointi	12	25	82
Pohjola Rakennus	12,2	13	11
Fira	12,5	17,7	17,8
YIT	13	11	10
VRJ Group	13,3	27,4	
Varte	14,4	11,8	13,3
Rakennustyöt Ville Kauppi	15,8	0	
Graniittirakennus Kallio	15,8	12,4	21,7
Mijorak	16	16	
Rakennus-Kaseva	16	29	
Hartela	17,4	17,1	31,6
Lujatalo	18,5	16,4	13,9
Kuntec	18,7	11,3	17,2
Peab Oy	19	26	22
Consti	20	22	26
Hausia	21	11,2	15,4
Evälahti	26,5	70,6	27,9
Lehto Group	28	24,8	33
Rakennustoimisto Eero Reijonen	32	42	142
Lapti	35,2	21,2	41,3
Kaukomaalaus	36	29	12
STM Etelä-Suomi	43	73	
Inlook	45	29	36
Nurminen Works	46	72	
Adison	47	42	
U-H Rakennus	48,6	44,1	
Temotek	51,8	43,9	
Rakennustoimisto K. Tervo	63	52,3	68,7
Rakennusliike U. Lipsanen	83,2	44	26
Rakennusliike Sorvoja	113,9	34,6	78,4
Jatke		20,1	27,9
E.M. Pekkinen		37,9	68,9
Rakennusliike Reponen		122	77

Tapaturmataajuus, rakennustuoteteollisuus

YHTIÖ/KONSERNI	2017	2016	2015
Rajaville	0,0	0,0	7,0
Oy Tara-Element ab	0,0	85,0	27,0
Rudus-konserni	0,3	0,4	0,0
Tikkurila	2,0	2,7	1,9
Finnsementti	3,7	0,0	4,2
Paroc Group	4,9	5,6	5,2
Ruukki Construction	5,5	4,7	2,2
Parma	5,7	5,0	13,0
Oy Lindab ab	6,5	25,1	25,9
Wood Products/Stora Enso	7,9	6,1	
Uponor	9,0	8,0	
Oilon Group	11,0	3,0	
Lammin Betoni	14,0	0,0	0,0
Pielis Group	16,0	61,0	
Teräsnyrkki Steel	16,5	47,3	
Kingspan Insulation	18,0	10,0	0,0
Normek Group	20,0	17,0	
Koskisen-konserni	22,4	34,7	31,0
Peikko Group	23,5	39,7	
Lakan Betoni	26,5	25,5	
Fescon	27,3	0,0	13,0
Kera Group -konserni	28,1	32,1	52,0
Versowood-konserni	30,0	40,0	
Hämeen Rakennuskone	30,0	45,0	28,0
Meltex Oy Plastics	31,0	31,0	
Teräselementti/Teräshallit	37,0	54,0	68,0
Lujabetoni	37,5	40,0	43,8
Peltitarvike	42,0	104,0	23,0
YBT	45,0	73,0	40,0
Kuhmon Betoni	45,0	281,0	
Karelia-Ikkuna	47,6	80,8	
UK-Muovi	58,0	46,0	42,0
VaBe	61,6	58,5	94,7
Kaukora	62,0	60,0	
Betonimestarit	68,1	68,0	74,0
Betset -yhtiöt	73,2	61,4	55,2
Oy Pamon ab	400,0	0,0	

Mikä yhteiskunnallinen yritys?

Yhteiskunnallista hyvää tuottavat yritykset eivät saa etulyöntiasemaa julkisissa hankinnoissa.

Teksti: Johanna Hellsten Kuvitus: Esa Holopainen

Mikä on yhteiskunnallinen yritys? Sen ensisijainen tarkoitus on yhteiskunnallisen hyvän tuottaminen vastuullisella liiketoiminnalla. Yhteiskunnallinen yritys myös käyttää suurimman osan voitoistaan yhteiskunnallisen hyvän tuottamiseen joko kehittämällä omaa toimintaansa tai lahjoittamalla sen toiminta-ajatuksensa mukaisesti.

Yrityksissä kiinnitetään myös huomiota työntekijöiden osallistamiseen ja vaikuttamiseen yrityksen päätöksenteossa sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittaamiseen. Yhteiskunnallisten yritysten joukkoon kuuluvat myös sosiaaliset yritykset, jotka lisäksi työllistävät heikossa työmarkkina-asemassa olevia ihmisiä.

Yhteiskunnallisilla yrityksillä on oma logonsa, jota hallinnoi Suomalaisen työn liitto. Merkki on monilla järjestöillä, eikä sen saadakseen tarvitse olla osakeyhtiömuotoinen yritys. Yhteiskunnallisten yritysten yhteisliittymänä toimii Suomalaisen

työn liiton lisäksi Arvo-liitto, joka on yritysten edunvalvoja.

Yhtiöittäminen on järkevää

Erityisesti sosiaalipalveluita tuetaan Suomessa paljon kolmannen sektorin yhdistysten ja säätiöiden voimin. Monikaan niistä ei ole vielä yhtiöittänyt toimintaansa.

Kalliola Oy on osa Kalliolan Settlementi-konsernia. Sen palvelut koostuvat muun muassa lastensuojelusta, päihde-, mielenterveys- sekä maahanmuuttajatyöstä ja seniorityöstä. Kalliola alkoi toimia yhtiömuotoisesti tämän vuoden alusta lähtien. Aiemmin palvelut tuotettiin yhdistyksen toimintana

– Me olemme tässä ihan etulinjassa. Suomen järjestökentällä voi tulla suuriakin uudelleenjärjestelyjä, kun samaa aletaan tehdä laajemmassa mittakaavassa, Kalliola Oy:n toimitusjohtaja **Heidi Nygren** arvioi.

Syitä yhtiöittämiselle oli useita.

- Yksi niistä oli sote. Alunperin sote-laissa palveluntuottajilta vaadittiin yhtiömuotoa. Vaikka vaati-

mus poistuikin seuraavasta lakiluonnoksesta, vaaditaan sote-toimijoilta niin kattavaa ja avointa kirjanpitoa, että oli järkevämpää yhtiöittää toiminta, Nygren kertoo.

Nygrenin mukaan oli muutenkin järkevää erottaa yhdistystoiminta ja palvelutuotanto toisistaan. Konsulttitoimisto PWC teki yhdistykselle selvityksen, kannattaako yhtiöittäminen. Vastaus oli selvä; kannattaa.

Kalliolan yhtiöittämisprosessi tehtiin valmiiksi viime vuoden loppuun mennessä ja henkilökunta oli vahvasti mukana prosessissa.

– Esimerkiksi monet palveluiden johtajat ovat olleet iloisia liiketoiminnallisesta toimintatavasta; on tullut talous- ja tavoiteseurantaa, talouskatsauksia ja niin edelleen, yhtiön uusi liiketoimintajohtaja **Otto Mattsson** toteaa.

Invalidiliiton kuntoutuspalvelut yhtiöitettiin jo yli 4 vuotta sitten Validia Kuntoutus Oy:ksi. Toimitusjohtaja **Kristiina Silver** tuli taloon noin vuosi sen jälkeen.

– Markkinat, kilpailutilanne ja

julkiset hankintamenettelyt ajoivat yhtiöittämään toiminnot. Itse en ollut mukana prosessissa, mutta tiedän, että kun liittomuotoista toimintaa lähdettiin yhtiöittämään, oli siinä kasvukipuja, joita on vieläkin, Silver toteaa.

Silverin mukaan markkinat vaativat yhtiöiltä suurempaa läpinäkyvyyttä, kuin mitä liittomuodossa pystyttiin tarjoamaan.

Molemmat yritykset ovat palveluntuottajina vielä keskikastia. Validia Kuntoutuksen liikevaihto oli viime vuonna 11 miljoonaa euroa ja Kalliola Oy:tä vastaavien palveluiden 13 miljoonaa euroa.

– Iso osa toiminnastamme oli jo alun perin aitoa liiketoimintaa, mutta se sai ehkä liian vähän huomiota, Nygren kertoo.

Rönsyjä pois

Validia Kuntoutus ei ole tällä hetkellä kannattava. Kalliola oli viime vuonna, jolloin yhtiöittämistä ei ollut vielä tehty. Kalliolalla on sekä kannattavia että kannattamattomia yksiköitä.

Tällä hetkellä lastensuojelu ja päihdetyö ovat Kalliolan suurimmat toimialat. Alaikäisten turvapaikanhakijoiden kodit olivat aiemmin iso osa toimintaa, mutta kun rajat pantiin kiinni, päättyy se toiminta, kun turvapaikanhakijat tulevat täysi-ikäiseksi.

Kalliola on tehnyt myös vanhustyötä, mutta se on todella kilpailtu ala, jossa toimii useita pieniä, hyviä toimijoita.

– Näen enemmän potentiaalia kotouttamispalveluilla. Ajatellaan esimerkiksi Helsinkiä, jossa tulee 5 vuoden päästä olemaan 20 prosenttia maahanmuuttajataustaisia ihmisiä, pääosin työperäisen maahanmuuton takia. He tarvitsevat monenlaisia palveluita ja uskon, että meillä olisi siihen paljon annettavaa, Nygren sanoo.

Validia Kuntoutus on erikoistunut aivo- ja selkäydinvaurioiden sekä muiden neurologisten sairauksien ja vammojen kuntoutukseen. Se tarkoittaa sitä, että nimenomaan kaikkein vaikeimmin vammautuneet päätyvät yrityksen palveluiden piiriin. Yritys on karsinut toimintojaan hieman. Muun muassa tänä vuonna se myi pois osan avohoitotoiminoistaan ja Lahden toimintayksikön.

– Vaikeasti vammautuneiden palveluita on kallista tuottaa ja kateet ovat pieniä, Silver kertoo.

Toisaalta yritys on myös investoinut huippukuntoutusteknologiaan, jolla palveluita on monipuolistettu.

Yritystä johdetaan liiketoiminnallisilla periaatteilla. Miltä yhdistyvästä tuntuu, kun on aika aloittaa yt-neuvottelut?

– Meillä on tälläkin hetkellä meilläneillään yt-neuvotteluita yksiköissä, joiden asiakkaat vähenevät. Jotain tällaisille yksiköille on pakko tehdä. Periaatteiden pitää olla oikeudenmukaisia Jouduimme järjestämään isot yt:t yhtiöittämissä vaiheissa. Sain niiden jälkeen sähköpostia luottamusmieheltä. Hän sanoi, että olimme ottaneet erittäin hyvin huomioon henkilökunnan mielipiteet, Nygren sanoo.

– Ihmiset ymmärtävät kyllä, että taloudellisia ongelmia ei voida jättää korjaamatta. On eettisesti kestävämpää katsoa totuutta silmiin, Mattsson toteaa.

– Olemme joutuneet käymään yt-neuvotteluita. Ne ovat vaikeita prosesseja sekä henkilökunnalle että johdolle. Ei minulla ole siihen mitään viisastenkiveä. Avoin keskustelu yt:iden perusteista ja ihmisten avoin kohtaaminen ovat mielestäni tärkeitä asioita. Pitää pystyä ymmärtämään henkilökunnan huoli omasta tulevaisuudestaan, Silver sanoo.

Silverin mukaan johdon on kuitenkin pystyttävä pysymään tiukkana ja ajattelemaan kokonaisuuden etua.

– Ovat ne kyllä kovia paikkoja. Olen kuitenkin saanut myönteistä palautetta toimintatavoistani. Luottamusmiehet ovat avainhenkilöitä niissä keskusteluissa, Silver toteaa.

Tutkimusten mukaan yhteiskunnallisten yritysten asiakkaat ovat

myös selvästi tyytyväisempiä saamiinsa palveluihin kuin keskimäärin ja yhteiskunnallisten yritysten henkilökunta voi paremmin työssään.

– Työhön suhtaudutaan tällaisessa yhtiössä intohimoisemmin, niin hyvässä kuin pahassa. Se on ymmärrettävää, koska henkilöstön arvot kohtaavat yrityksen arvot, Nygren sanoo.

Silverin mukaan Validia Kuntoutuksen henkilökunta on vahvasti mukana yrityksen kehittämisessä.

– Henkilökunta on todella asiantuntevaa ja sitoutunutta myös siinä, kuinka he kohtaavat kuntoutujan. Meillä henkilöstö on mukana strategian luomisessa ja heidän vastuullaan on myös 2 omaa strategista painopistettä; henkilöstön hyvinvointi, työilmapiirin ylläpito ja kehitys sekä laadukkaat ja hyvät palvelukokaisuudet, Silver kertoo.

Sote ja kilpailutukset huolettavat

Onko yhteiskunnallisella yrityksellä kilpailussa eettisyydestään jotain etua?

– Ihmiset ovat alkaneet tehdä eettisiä valintoja ruoan ja vaatteiden osalta. Julkisiin hankintoihin on varmasti tulossa ajan myötä samanlaisia kriteereitä. Julkisuudessa on ollut paljon keskustelua sosiaali- ja terveysalan yrityksistä, jotka tekevät suuria voittoja yhteiskunnan varoilla epämääräisinkin keinoin. Ihmiset eivät enää hyväksy sellaista toimintaa, Nygren pohtii.

Nygren ihmettelee, miksi julkisissa hankinnoissa ei jo voitaisi käyttää yhteiskunnallinen yritys -merkkiä joko vaatimuksissa ja tai lisäpisteiden saannissa. Merkki kertoo paljon yrityksen toiminnasta.

– Kyllä, yksityisten kansalaisten valinnoissa eettiset perusteet ovat alkaneet näkyä ja se voi näkyä meilläkin, jos ja kun valinnanvapaus toteutuu. Hankintamenettelyissä se ei näy lainkaan, Silver komppaa. Hänkin toivoo, että tulevaisuudessa yrityksen yhteiskunnallisuudella olisi merkitystä myös ylätasolla.

Silveriä huolestuttaa tällä hetkellä eniten sote ja sen ympärillä tapahtuvat asiat.

– Tällä hetkellä julkinen ja yksityinen puoli kehittävät kukin omalla tahollaan toimintaansa, vaikka asioita pitäisi tehdä yhdessä. Näin syntyy useita heikkoja toimijoita, eikä vahvaa kokonaisuutta. Julkisella puolella esimerkiksi rakennetaan omia kuntoutusyksiköitä, vaikka sellaisia on Suomessa ihan riittävästi. Miksi palveluita ei voida ostaa niiltä, joilla on siihen asiantuntemusta?

Silverin mukaan kilpailu kuntoutuspuolella on kiristynyt entisestään ja jotkut toimijat ovat joutuneet lyömään pillit pussiin.

– Hiukan kyseenalaistaisin koko valtavan soten tarvetta. Eikö voitaisi parantaa olemassa olevaa rakennetta? Luoda jonkinlainen hybridimalli julkisen ja yksityisen yhteistyöllä? Siten voitaisiin ehkä saavuttaa paljon enemmän tehokkuutta ja säästöä, Silver sanoo. ■

Sosiaalinen yritys työllistää niitä, joita muut eivät

SOSIAALISTEN yritysten tarkoituksena on luoda työpaikkoja erityisesti osatyökykyisille ja pitkäaikaistyöttömille. Kaikki sosiaaliset yritykset eivät toimi yhteiskunnallisen yrityksen merkin alla, mutta moni toimii.

Sosiaaliset yritykset tuottavat tavaroita ja palveluja markkinoille ja tavoittelevat voittoa kuten muutkin yritykset. Yritys voi toimia millä toimialalla tahansa. Se maksaa kaikille työntekijöilleen työehtosopimuksen mukaisen palkan ja se on aina merkitty kaupparekisteriin.

Erona muihin yrityksiin on, että sosiaalisen yrityksen työllistämistä työntekijöistä vähintään 30 prosenttia on vajaakuntoisia tai vajaakuntoisia ja pitkäaikaistyöttömiä. Lisäksi yrityksen tulee olla merkitty työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämään sosiaalisten yritysten rekisteriin. Vain rekisteriin merkitty yritys saa käyttää sosiaalisen yrityksen nimeä ja tunnusta liiketoiminnassaan ja markkinoinnissaan.

Muun muassa Näkövammaisten Keskusliiton omistama Annanpura Oy on sekä sosiaalinen yritys että yhteiskunnallinen yritys. Se tuottaa verkkopalveluiden saavutettavuudesta ja konsultointia sekä tutkimusaineistojen litterointia asiakkailleen. Työntekijöistä osa on näkövammaisia.

Toinen esimerkki sosiaalisesta yrityksestä on D4-Verkosto Oy, jonka omistaa eri tavoin vammaisten ihmisten etujärjestö Kynnys ry. Yritys tuottaa kaikille käyttäjille soveltuvia digitaalisia ja painettuja aineistoja.

RAKENNUSMITTAUKSEN OPINNOT 5.11.18 – 24.5.19

Opinnot soveltuvat kaikille rakennusalan työkokemusta omaaville.

KOULUTUKSEN HINTA:
695 €

LISÄTIETOJA:
Jan Nordström 040 504 3061
tai jan.nordstrom@kio.fi

ILMOITTAUTUMISET 12.10. MENNESSÄ:
www.kio.fi/ammattillinen_koulutus

Kotorannantie 49, 05250 Kiljava (Nurmijärvi)
p 09 276251 www.kio.fi, kurssit@kio.fi

Tapani Suhonen asuu Siilinjärvellä, ja sompailee sieltä töihin muun muassa Kuopion suuntaan.

Vedeneristäjä ei aina pysy kuivana

Pikimies tekee pikihommia: lämmittää padassa pikeä, ja tekee kattoja, sokkeleita ja vedeneristystöitä, kukkaruukusta teollisuushallin kattoihin.

Eeva Vänskä

Tapaan vedeneristäjät **Mikko Kärkkäisen** ja **Tapani Suhosen** JL-Rakentajien työmaalla Kuopion Saaristokaupungissa. He ovat tehneet yhdessä töitä jo 15 vuotta, KerabitPron palveluksessa vuosia on kertynyt 5.

Kärkkäisellä on itsellään kokemusta 18 vuotta vedeneristyshommista, Suhosella jo reipas 30 vuotta. Koska on sadepäivä, varsinaisia vedeneristystöitä ei tänään tehdä. Eli vedeneristäjät pysyvät aina kuivina?

– Tavarat pitää nostella katolle säästä riippumatta, niin että ei sitä aina kuivana pysy. Ja pari päivää sitten tuli nosteltua tavaroita pois kaatosateessa toisessa kohteessa, Suhonen sanoo.

Kärkkäinen huomaa, että tänään on kuiva haalari.

– Käytännössä tässä kohteessa katolla on töitä vielä noin 3 päiväksi, kunhan sää selkenee. Silloin saadaan huovat paikoilleen. Reunakaiteet on jo purettu, joten turvaudumme valjaisiin kohteen viimeistelyssä.

Asunto-osakeyhtiö Kuopion Aava valmistuu tässä kuussa. Se on perustyömaa, kerrostalokohde tosin tavallista huppeammilla näkyillä, vaikka yhtä lailla miehet ovat tehneet myös rivitaloja ja jonkun päiväkodinkin.

Sininen liekki

Mikä vedeneristyksessä on työpöjestyksenä?

– No ensin hilataan tavarat katolle. Asennetaan pohjahuopa; yleensä puupohjat ovat jo valmiina, ja sen jälkeen pintahuopa, Kärkkäinen listaa.

Suhonen lisää, että tässä kohteessa alla on 3 sentin betonivalu puureunoilla.

– Valujakin siis tehdään. Alusta voi myös olla ponttia, vaneria tai villaa.

Vedeneristäjä tarvitsee pohja- ja pintahuopaa, jotka kiinnitetään toholla. Pohjahuopa saadaan pysymään yleensä bitumilla. Suhonen näyttää, miten tohosta lähtee sininen liekki, joka polttaa rullan paikoilleen.

Lisäksi vedeneristäjä tarvitsee 2 jauhesammutinta. Tässä kohteessa käytetään myös lehtipuhallinta, jol-

la putsataan roskia pois, mutta puhallinta ei joka kohteessa tarvita.

– Lehtipuhallin auttaa myös veden kuivattamisessa, jos katolla on jäljellä jotain pieniä lammikoita. Jos matto on märkä asennettaessa, niin se haittaa: kuivaamme alustan toholla sateen jälkeen, Mikko Kärkkäinen selvittää.

Hän sanoo, että ei kaikista työvuosista huolimatta muista ulkoa Kerabitin huopien koodeja. Tarkituksen jälkeen teille tiedoksi: pintahuopa on 5100T.

Kärkkäinen paljastaa, että vedeneristäjät eivät ole ujoja. Ainakaan yleensä.

– Osataan me jutella timpureillekin.

Kuopiolainen Mikko Kärkkäinen aikoo naattia kesästä, kun se lopulta koittaa.

Ovi työmaalle 8. kerrokseen. 3 päivän hommat vielä edessä tässä kohteessa; kattoa yhteensä noin 300 neliötä.

Tapani Suhonen sanoo suu vi-
nossa, että joo, ne puhuvat silloin
kun on jäänyt jotain tekemättä.

Mitkä ovat 3 tärkeintä asiaa, jot-
ka teidän hommissa pitää olla tai
osata? Huumorintaju ja pitkä pin-
na tulevat ensimmäisinä vastauksi-
na. Kärkkäinen sanoo, että urakka-
toissa oma sitoutuminen korostuu.

– Kyllä sitä reipas pitää olla, ei
kädet taskussa olemisesta saa palk-
kaa.

Umpitiloista katoille

Mikko Kärkkäinen kertoo, että työ-
parin kanssa on mukava tehdä töitä.

– Siinä toinen vahtii toista.

Miksi ryhdyit alun perin näihin
hommiin?

– Tein 2 vuotta rakennushommia
luolassa puolustusvoimille ja halu-
sin raittiiseen ilmaan.

Salaisia juttuja, niistä ei saa
enempää puhua. Suhonen taas oli
ensi alkuun tehdastöissä, jonka jäl-
keen haki Icopalille pikimieheksi.

– Sillä tiellä ollaan.

Eli jos Mikko tiivistät sen, mitä
vedeneristäjä tekee?

– Vettä kestäviä kattoja. Toivot-
tavasti.

Naurunremakka, johon Suhonen
lisää:

– Ainahan siellä voi vuotokin
tulla, kun on ihmisen tekemää työtä.

Mistä laadun sitten tuntee, paitsi
siitä, että katto ei vuoda?

Mikko Kärkkäinen sanoo, et-
tä laatu näkyy hitsausjäljessä, ja
siinä, että huopien liitoskohdissa on
joku logiikka.

– Siinä saattaa tyhmäkin ymmär-
tää, että se on nätti.

Suhonen toteaa, että siistiä jälkeä
on kyllä mukava kattella.

Kestävyyttä löytyy

Tapani Suhonen haluaisi kehittää
työtään kevyemmäksi. Huoparulla
painaa 50 kiloa kappale. Sitä joutuu
nostelemaan kerran jos toisenkin en-
nen kuin se on paikoillaan katolla.

– Kaikki on nostettava käsin ja
asetettava kohilleen. Apumiehiä kun
olis, niin homma kevenisi.

Kärkkäinen on samaa mieltä
nostojen keventämisestä. Se auttai-
si jaksamaan.

– Joskus Icopalilla Terveysta-
lo laski, että jokaisen työntekijän
kautta kulkee 1 200 kiloa materiaa-
lia kattoon per päivä. Nostoja tulee.
Tuo luku laskettiin työmaalla isossa
teollisuushallissa.

– Ei sitä tiijä pääseekö 3000-lu-
vullakaan vielä eläkkeelle. Jos vaan

pystyy työtä keventämään, se auttaa
säilymään kunnossa.

No tähän olette tosi hyväkuntoisia?

– Ihan paskakunto, sen takia me
ollaan tammöisillä työmailla missä
on hissit.

– No tosissaan, ei me mitään ma-
ratonin juoksijoita olla. Ehkä kestä-
vyyttä kuitenkin löytyy, Kärkkäinen
myöntää.

Hän pohtii, että matkan varrel-
la vain yksi tutuista työkavereista
on päässyt eläkkeelle virallisen ai-
kataulun mukaan, kaikki muut ovat
vaihtaneet uran sairaseläkkeeseen.

– Sehän se itelläkin on toiveena,
että pääsis terveenä eläkkeelle asti.

Tapani Suhosella tulee marras-
kuussa täyteen 63 vuotta. Sen jäl-
keen on todennäköisesti edessä vie-
lä 3 kuukauden vedeneristykset en-
nen kuin eläkepäivät koittavat.

Isommat urakat

Molemmat miehet sanovat, että ura-
kat ovat laajentuneet vuosien varrella.

– Jos miettii urakoita 1990-lu-
vulta, niin nykyään vedeneristäjät
tekevät myös puu- ja peltitöitä, ei
pelkkää huopaa, Kärkkäinen kuvaa.

Suhonen muistelee, että alussa
hommat olivat pelkästään huovan
levitystä.

– Kattokermin laittoa. Tai rätin
tai lumpun. Virallinen termi on kai
tuo kermi. Lumpu-sana tulee siitä,
kun 1970-luvulla huovan seassa oli
kierrätystekstiiliä, kuten villasukkia.

– Kai sitä on tuohon kermipuo-
leen tottunut enemmän, on joutunut
tässä matkan varrella opettelemaan
uusia juttuja. Niin kuin peltitaitto-
vehkeiden käyttöä.

Mikko Kärkkäinen sanoo, että ei
ole kieltäytynyt huovanlaiton lisäksi
muistakaan töistä.

– Siinä tulee vaihtelua työhön ja
työasentoihin, vaikka toisaalta mie-
lekkäintä itelle on kuitenkin huo-
van asentaminen. Ihan parasta täs-
sä työssä on itsenäisyys, saa vapaas-
ti tehdä hommia.

Kärkkäinen on toiminut Kerabi-
tin alueluottamusmiehenä haastatte-
luhetkellä kolme kuukautta.

– Olen ollut varaluottarina jo
15 vuotta. En minä osaa ottaa tästä
stressiä. Jos ongelmia tulee, niin sit-
ten niitä ratkaistaan.

Kerabitillä on Kuopion, Iisalmen
ja Kajaanin alueilla 27 vedeneristä-
jää.

– Firma on tehnyt yritysostoja ja
kasvanut, mutta ei se koon suurentu-
minen ole vielä ainakaan vaikuttanut
omiin hommiin. ■

Sää suosi kesäpäiviä.

Aurinko oli kesäpäivien päävieras

Pari esiintyjän peruutusta eivät pystyneet pilaamaan erinomaista rakennusliittolaisten kesäpäivätunnelmaa.

Teksti: Jukka Nissinen

Kuvat: Jukka Nissinen, Toivo Koivisto, Ilkka Metsälä

Turun kesäpäivien avajaiset lähtivät liikkeelle keskiaikaiseen tyyliin. Avaussanat lausuiivat niin edesikäypä Teuvo Järvenpoika (**Jouni Ruotsalainen**), linnanrouva Sari Tertuntytär (**Sari Ruusumo**) kuin linnanisäntä Matti Väinönpöika (**Matti Harjuniemi**).

Keskiaikaisen tunnelman keskeytti nykyajasta murtautunut Förin äijä (**Markku Heikkilä**), joka toi mukanaan Turun kaupungin ylimääräisen tervehdyksen.

– Päätoimenani toimin jokilautta Förin toisena kansimiehenä Turun ja Åbon välisellä reitillä, Förin äijä selvitti.

3 500 rakennusliittolaista ja heidän perheenjäsentään vietti 15.–17. kesäkuuta Rakennusliiton kesäpäiviä erittäin aurinkoisessa kelissä. Lapualainen **Kasper Kangasmetsä** tykkäsi saamastaan isosta punaisesta Rakennusliitto-ilmapallosta. Kirvesmies **Kai Kangasmetsä** perheineen oli lähtenyt ensimmäistä kertaa liiton kesäpäiville.

– Pikkuiset eivät malttaneet tulla ollenkaan pois Linnan puistosta, Kai Kangasmetsä kertoi.

Avajaisten jälkeen Turunlinnan puistossa oli muun muassa Warusseppäin killan miekkailunäytös, Sirkuskunnan leikareiden temppuilua

Keskiaikaisbändi Räkikä esiintyi kesäpäivien avajaisissa.

Linnanrouva Sari Tertuntytär (Sari Ruusumo), linnanisäntä Matti Väinönpoika (Matti Harjuniemi) ja edeskäypä Teuvo Järvenpoika (Jouni Ruotsalainen) käyvät läpi avajaisten juoksutusta.

Ilman paikallisia osastoaktiiveja kesäpäivät eivät olisi sujuneet mallikkaasti.

Ilmoittautuminen ja tervetuliaiskarkit.

Turkulaiset Anne ja Martti Koivuniemi sekä Raimo Luukkonen ja Jani Äijälä viihtyivät kesäpäivillä.

ja Rohan tallien järjestämä keskiaikainen turnajaisnäytös. Kangasmetsän perhe vieraili myös Muumimaa-ilmassa ja SuperParkissa. Molemissa paikoissa käynti osui nappiin, sillä sopivalla ajoituksella kummasakaan käyntikohteessa ei ollut ruuhkaa.

Ensikertalaiset tykkäsivät

Siilinjärveläiset Lujatalon betonimiehet **Raine Kokkonen** ja **Indrek Palu** kiittelivät kesäpäivien ohjelmaa.

– Jouduin tänne vähän vahingossa, kun yksi lähtijä oli perunut, ensi kertaa kesäpäiville päätnyt Palu kertoi.

Kokkonen on myös ensikertalaisia.

– Näillä näkymin tullaan toistekin, Kokkonen lupasi.

Ohjelmaa on ollut sopivasti ja Turku on sopivan tuore kaupunki oman ohjelman järjestämiseen.

Turkulaiset **Anne** ja **Martti Koivuniemi** sekä **Jani Äijälä** ja **Raimo Luukkonen** olivat tyytyväisiä siihen, että kesäpäivät olivat kotipuolella.

– Kesäpäiville on vähän hankala lähteä, Martti Koivuniemi totesi.

Raimo Luukkonen on porukan ainoa aiemmin kesäpäiville osallistunut, Kotkan kesäpäivät vuonna 2006 ovat jääneet mieleen arkkitehtuurin ansiosta.

– Majapaikkamme oli joku **Alvar Aallon** suunnittelema kamalan näköinen hökkeli.

Myöskään turkulaisilla ei ollut mitään moitittavaa ohjelman suhteen.

– Oli mukava, kun pääsi tutustumaan museolaivoihin, Jani Äijälä sanoi.

Anne Koivuniemen mielestä ohjelmassa oli otettu huomioon kaikenikäiset.

– Se oli kiva kun, siellä meni niin vaahtosammuttimen kokoisista lipispäistä näihin vähän isompiin lip-

Keskiaikapainoitteinen ohjelma oli kesäpäiväkävijöiden mieleen. Menossa Warusseppäin killan miekkailunäytös.

Förin äijä toi Turun kaupungin virallisen keskeystervehdyksen.

Turkulainen erikoisuus:
Förlautta-risteily.

Eero Syrjänen kikkaili niin mopolla kuin moottoripyörällä.

Erkki Kallio oli puuhaamassa aluejärjestön taidenäyttelyä.

piksen omistajiin. Ohjelma oli monipuolista, olimme jopa motskaribileissä Bore-laivalla, vaikka emme omistakaan moottoripyörää.

Taidetta Logomossa

Rakennusliiton Turun aluejärjestö oli pystyttänyt Logomon tiloihin taidenäyttelyn. Töitä oli kaikkiaan 7 tekijältä. Jäsenistölle näyttelystä tiedotettiin sähköpostitse ja sitä kautta löytyi myös aivan nuoria ja tuoreita taitelijoita vanhojen tekijöiden rinnalle.

Merkittävän osan seinäpinnasta oli **Erkki Kallion** Valokuvia luon-

nossa -kuvakimaran väljästi peittämänä. Kallio on harrastanut luontokuvausta kymmenkunta vuotta.

– Ajoin fillarilla duuniin ja kesällä pientareet olivat täynnä kukkia. En tiennyt niiden nimiä, joten ostin kasvion, Kallio kertoi harrastuksensa alkujuurista.

Kasvien tunnistaminen vei Kallion nopeasti valokuvauksen pariin. Luonnontutkija **Carl von Linnén** kehittämä perinteinen kasvien luokittelu ei sopinut Kalliolle, joten hän kehitti käytännöllisemmän järjestelmän.

– Minulle kasvit ovat ylämäen,

alamäen ja tasamaan kasveja. Jos oli hyvä alamäki, ei viitsinyt jarruttaa fillarilla ja ottaa kuvaa.

Erkki Kallio on jäänyt juuri eläkkeelle Parmalta betoniteollisuushommista, joten kuvausharrastukselle on enemmän aikaa. Kuvauksen digitalisoituminen on ollut helpotus, sillä nyt ei tarvitse miettiä kuinka paljon filmiä on varaa polttaa oikeaa valotusta ja terävyysaluetta etsiessään.

Näyttelyn valokuvista Kalliolle itselleen mieluisin on puron jääpuikot. Kuva on lähes mustavalkoinen ja puikkojen päähän jäätyneet pisarat

ovat rivissä veteen kurottuvassa oksassa.

Kallio merkitsee kasvioonsa jo kuvaamansa kasvit. Merkinään ovat saaneet jo kaikki helpot kasvit, joita on suunnilleen puolet kasvioppaan nimikkeistä. Harrastusvastusta riittää siis ainakin seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi.

– Kasvit pysyvät paremmin paikoillaan kuin linnut. Kun lintu tulee hollille ja saan viritettyä vehkeet valmiiksi, se onkin jo lentänyt pois, Kallio perusteli luontokuvauksen osa-alueen valintaansa. ■

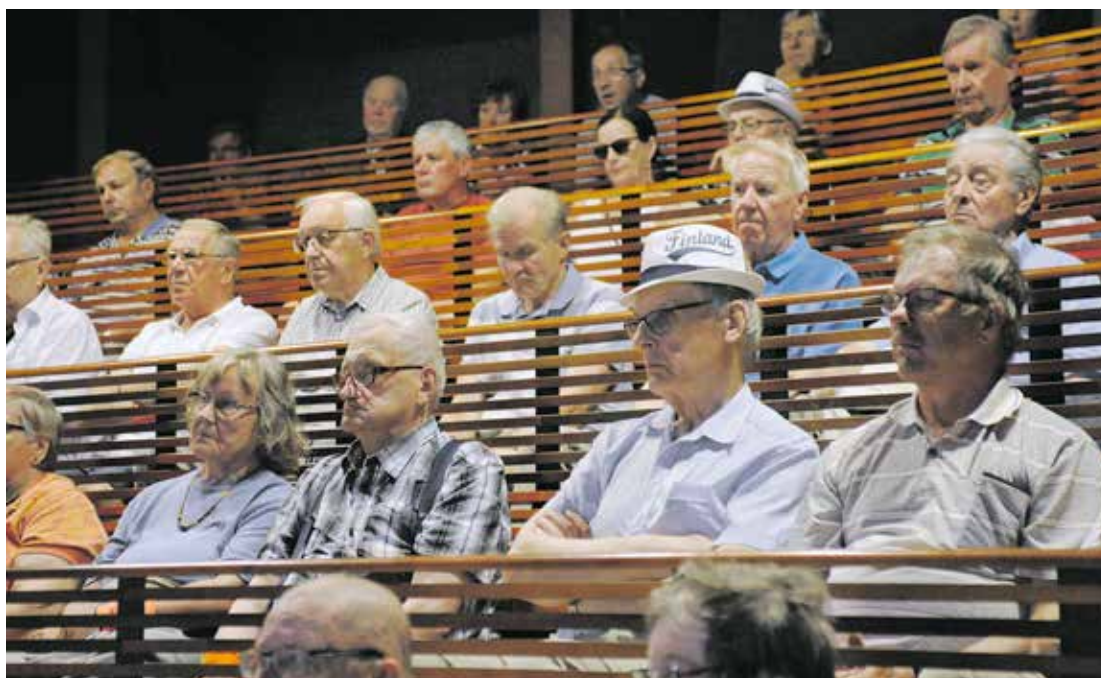
Marita Taavitsainen oli lauantai-illan pääesiintyjä.

Esa Nummela ja Restless Diesel oli kesäpäivien ensimmäinen esiintyjä.

JannikaB aloitti lauantai-illan ohjelman.

Rakentajaveteraanit kokoontuivat Forum Marinumin auditoriossa.

Kesäpäivät ovat iso ponnistus Rakennusliiton henkilökunnalle.

Osasto 533 oli tuonut kaivinkoneen yleisön kokeiltavaksi.

Sunnuntaina tehtiin kunniakäynti vuonna 1918 sisällissodassa vakaumuksensa puolesta menehtyneiden punaisten haudalle.

Rakentajamotoristit lähdössä kokoontumisajoon.

Siilinjärveläisillä Raine Kokkosella ja Indrek Palulla oli myös omaa ohjelmaa Turussa.

Pensselinheittoa.

Karaoke on pakollinen ohjelmanumero liiton tapahtumissa.

Rohan tallien turnajaisnäytöksessä peitsimiehet ottivat yhteen vauhdikkaasti.

Trubaduuri Olli Lepänrinne esiintyi Logomossa.

Sirkuskunnan leikarit temppuilivat näyttävästi.

Joonas Nordman ja liitto-orava Salme Pasi eivät päässeet sovituksi keikalle kesäpäiville, joten pistetään tähän sen sijaan kuva ilmapalloista ja lastenrattaista.

EHTO KYNÄMIEHIÄ!

IRJA THI HI HI HI! TUO MUKI ON IHAN LIIAN HALPA!

juttuja suurenteluja

ISÄ-PETO SUOMEN TASA-VUODET

SYYYHY

ROSSOINEN TÄTORKEÄ

VILJELMA

SEUDUT VAIMON VIHARMA?

ITKU-

TANHU-PALLOÄITI

KEHITELTÄVÄ

RANNIKOLLA NYTYIT

KOIRAS-KALALTA POHJASSA

LAINAUKSIA KYLMÄ

PANOSTELIJA

"TYTTÖYS-TÄVÄ"

KORISTEENÄMÄ

KIVIA YLEISÖLLE

KAUPUNKI JA KUSTAA

KORIS-TESENÄMÄ

HIPIÄÄ VASTEN

VASTA ENSIMMÄINEN LOMAPÄIVÄ, ENKÄ KESTÄ ENÄÄ!! PITÄISI PÄÄSTÄ TAKAISIN HOMMIIN!!

SUKU-LAIS-KOTI

PAIKAT "MIKROBI"

"PÄÄ-KAU-PUNKI"

AFLATUNI

MISS SUOMI 1996

KOKOOMUKSEN MIES

RAIMO

KIRSTI

3.

www.sanaris.fi / laadinto Erkki Vuokila, ulkoasu P.A.Manninen

6				5	
7	4	8	3	1	2
1				9	
7	5	2	1		
9	1	4	2		
2				4	
9	3	2	1	7	5
8				3	

			9	2	4
2	5	3			
9			7	3	
1			4	9	
3	6				1
6	7				4
			1	7	3
7	4	5			

					9
2	6				
8		5	1		
		8		6	2
	3			7	
2	1		4		
		3	9		5
				9	8
1					

21	2	11	15	16		1	2	9	20
4		5		2	20	15	17		4
26	12	2	18	3		4	4	9	10
26		12		1	2	18	18	2	3
4	12	1	1	22		9		24	
12			14		24	2	12	2	13
3	22	22	3		2		10		15
15		6	4	3	7	15	18	6	17
18	15	4	5		2	18	13	15	5
	17	2	5	21	10	9		13	14
3	4	9	19		9	15	12	22	9
	5			9	10	9	2		22
11	2	18	18	4	3		5	22	5
2		10		5		4	26	9	2
12	8	1	22	9	14	3		19	
13		1		9		24	19	19	5
15	5	4	7	2	9	15	18		2
	15		15		23	15	1	4	7
1	12	14	24	9	15		19		2
10		15		12	10	9	2	9	2

www.sanaris.fi/Erkki Vuokila

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
					25
					26

									1	2	3	T	4						
									15	15		8	12	22	18	19		3	22
									17	22	11	23	14		3	4	9	12	22
									18	15	4	5		2	18	13	15	5	2
									17	2	5	21	10	9		13		14	3
									3	4	9	19		9	15	12	22	9	14
										5		9	10	9	2		22		16
									11	2	18	18	4	3		5	22	5	21
									2		10		5		4	26	9	2	2
									12	8	1	22	9	14	3		19		12
									13		1		9		24	19	19	5	5
									15	5	4	7	2	9	15	18		2	22
										15		15		23	15	1	4	7	2
									1	12	14	24	9	15		19		2	9
									10		15		12	10	9	2	9	2	9

Hernesaaressa pitkän työmaa-aidan katutaide ilahduttaa ohi kulkevia risteilyturisteja ja kaupunkilaisia reilut 10 vuotta.

Työmaa-aitojen räväkät ja runolliset taidegalleriat

Työmaiden ympäriltä löytyy nykyään sponsoitua katutaidetta.

Riitta Malve

Tuut, tuut, varokaa työmaa-aidalle yllättäen ilmestyviä, sho-keeraavia graffitikuvia ynnä niiden maalaajia spraypulloineen!

Onneksi vuoden kestänyt graffitikilpailu sujui rauhallisesti Pohjola Rakennus Oy:n kerrostalotyömaalla Roihuvuorella. Yksikään elementti-auto tai muu kulkuneuvo ei suistunut ajoradalta säikähdyksestä. Sellaistakin nimittäin joskus tapahtuu huomiota herättävän kuvan takia.

Roihuvuorelaiset ovat kouliintunutta ja suvaitsevaista katutaideyleisöä. Kun anarkistinen Joukahainen ilmestyi kilpailuaitaan erään yön aikana, kuvista keskusteltiin aamusta alkaen niin läheisen koulun kuvistunneilla kuin marketin kassajonossa ja vanhustentalossa.

Kilpailun takana oli graffitintekijöiden ja tavallisten nuorten valtava into suunnata luovuuttaan katu-kuvaan.

– Tiesimme, että Roihuvuorella on paljon yhteisöllisyyttä ja halua toimia asuinympäristön parhaaksi. Kun Roihuvuori-Seura pyysi lupaa työmaa-aidan maalaamiseen graffiteilla, ehdotimme, että järjestämme kilpailun yhdessä, kertoo Pohjola Rakennus Oy:n entinen toimitusjohtaja **Kim Bono**, jonka idea kilpailu oli.

– Pyrimme kompensoimaan rakennustyömaan aiheuttamaa häiriötä tällä tavalla. Katutaiteen tekemisellä tuntuu olevan sosiaalista tilausta. Se myös lisää nuorten osallisuutta.

Maalaukset saivat olla näkyvissä vain hetken, kun jo seuraavat jonossa olleet tekijät ottivat spraykannut kasseista. Jokainen tekijä tallensi työnsä kameralla. Kilpailun parhaat palkittiin tänä vuonna.

New Yorkin vaikutteet näkyvät työmaa-aidoilla

Graffiti tarkoittaa suurikokoista ja näyttävää kirjainyhdistelmää, joka on tekijän nimimerkki tai tunnus. Tärkeää on kirjainten tyylit, ääri- ja värit.

Kaupunkiympäristössä näkyy myös tägejä ja katutaidetta. Nopeasti tussilla sutaistu kirjainyhdistelmä,

Taiteilija Jani Tolinin katutaide miellyttää rakennusmies Jari Morrea koulun peruskorjaustyömaalla Otaniemessä Espoossa. Työmaasta vastaa YIT. – Mikä etteivät koululaisetkin, jotka siirtyvät tänne opiskelemaan rakennuksen valmistuttua, voisi maalata kuvia aitaan. Lasten ja nuorten piirroksia ovat aina hauskoja katsella, Morre sanoo.

tägi viittaa niin ikään tekijään. Katutaiteen sisällöt ja välineet ovat puolestaan moninaisempia satuhahmoista lapsityövoiman vastustamiseen ja maalipurkeista virkkaamiseen.

Työmaa-aitojen ohella alikulkutunnelit, meluaidat ja purettavat rakennukset ovat näiden taidelajien tyypillisiä kohteita.

Nyt myös muraalit ovat yleistyneet Suomessa. Ne ovat kookkaita ja näyttäviä seinämaalauksia, joilla pi-

ristetään lähiöitä. Maailmalla muraaleilla on esimerkiksi puolustettu työntekijöiden oikeuksia ja vaadittu muurien murtamista.

New York on säilynyt graffitin pääkaupunkina, josta suomalaisetkin ovat ammentaneet vaikutteita. Graffitit olivat aluksi laittomia ja niiden tekemisestä seurasi suuria sakkoja. Se on yksi syy, miksi useat tekijät toimivat edelleen nimettöminä tai nimimerkillä.

Lapset ja perheet koristivat Triplan työmaa-aitaa Pasilassa Helsinki Urban Art -ryhmän työpajassa. Pääurakoitsija YIT toivoi maalausten kertovan viihtyisästä ympäristöstä. Kuva Jaakko Blomberg/Helsinki Urban Art

Kun 10 vuotta kestänyt graffitien täyskielto päättyi Helsingissä vuonna 2008, luvallisesta graffitista tuli valtavirtaa. Samaan aikaan työmaita alettiin aidata yhä enemmän turvallisuuden takia ja rakennusyritykset aloittivat yhteistyön graffiti- ja katutaiteilijoiden kanssa.

Hääkuvia ja protesteja

Tuhannet risteilymatkustajat ovat saaneet ihailta Hernesaaren yli kilometrin pituisen työmaa-aidan Helsinki 24 h -kuvatarinaa kesän alusta asti. Sen tekijät, graafikko **Armi Teva** ja **Miia Puustinen** ovat kuvanneet kaupungin arkisia tapahtumia ja luontoa vuorokauden kaikkina tunteina. Katutaiteilija ja graafikko **Maikki Rantala** opetti kurssilla, joka liittyi aidan kuvituskilpailuun.

– Pitkä, yksivärinen aita on tylsä ja uuvuttava ohittaa kävellessä. Mielenkiintoiset kuvat virkistävät jalkakulkijoita. Monet kertovat, että ne houkuttelevat kulkemaan aidan ohi sen sijaan, että kiertäisi häiritsevän työmaan kaukaa.

Monesti rakennusyrityksen markkinointiosasto tilaa työmaa-aidan taidetuotannon joltain katutaideryhmittä. Silloin tekijöinä on taiteilijoita, mutta joskus mukana on myös tavallisia kaupunkilaisia. Rakennusyritys kustantaa maalit, henkilösuojaimet ja maalaamisen vaatimat liikennejärjestelyt.

Työmaa-aidoilla käydään ennakkoluulojen kimppuun ja hempeillään.

Kehitysvammaisten Kipparintalon tulevat nuoret asukkaat halusivat hälventää naapurien ennakkoluuloja

Kurvin vilinässä Sörnäisissä Helsingissä kunnostetaan Kansa-taloa. Salla Ikkosen metsäaiheinen katutaide maalaus eläimien loihitti kaupunkiympäristöön metsän lumoa.

työmaa-aidan viesteillä kuten ”Vilkutus & moikkaus” ja ”Oma koti on kiva”. Nuoret toteuttivat tekstit ja kuvat Multicoloured Dreams -ryhmän kanssa.

Miestenviikolla on nähty katutaide-aidan isyyden herättämistä tunteista ja ajatuksista. Kampissa työmaa-aidan koivikkoon esittävistä maalauksesta muodostui yllättäen hääparien suosima hääkuvien tausta.

”Arbeit macht frei – Vanhan ostarin tuhoamisleiri” -graffiti, jonka jotkut uurastivat kutsumatta Kannelmäen ostarin purkutyömaan aitaan, oli liikaa urakoitsijalle ja se peitettiin nopeasti. Tekstin sanoma taisi olla mielenilmaus ostarin purkamista vastaan, mutta varmasti purkajat hieraisivat silmiään nähdessään teoksen.

Taiteen asiantuntijoita

Työmaan väki määrätään joskus ylimääräisenä työnä puhdistamaan graffiteja, jotka ovat ilmestyneet valmistumassa olevan rakennuksen julkisivuun.

– Miten mahtaa vastuu mennä, korvaako vakuutus graffitien puhdistuksen? Eräällä työmaallamme ilmestyi pimeään turvin työmaakoneisiin ”Älkää tuhotko luontoa” -kirjoituksia. Jotkut luonnonystävät vastustivat puiden kaatamista tontilta. Mitä jos kone onkin kuljettajan omaisuutta eikä rakennuttajan tai urakoitsijan? Kuljettaja ei liioin päättää puiden kaatamisesta. Sitä eivät töhrijät ymmärtäneet, rakennusmies **Jari Morre** miettii YIT:n korjaustyömaalla Otaniemessä.

Tänä vuonna Kampin poliisitaloa purkaneista rakentajista kuoriutui taideasiantuntijoita, kun he löysivät Karhukoplaa esittävän spraymaalauksen, joka oli ilmestynyt sisäseinään talon toiminnan päättyttyä. Kuva oli purkajista niin hieno, että he päättivät pelastaa sen. Seinä irrotettiin ja kiinteistön omistaja aikoo asettaa sen esille uuteen rakennukseen.

Entä koska on rakentajien omien ajatusten vuoro päästä esiin työmaa-aidoilla?

Rantalalla on yksi toive työmaille. – Työmaa-aitojen paloja siirrellään usein ja silloin kuvakokonaisuus hajoaa, ellei joku huolehdi, että kokonaisuus kootaan oikeassa järjestyksessä. Tähän olisi hyvä löytää ratkaisu. ■

Rakennusliiton metsästysammuntakisat ratkottiin Torniossa

Useat päällekkäiset tapahtumat, kuten Riihimäen erämessut, verottivat liiton metsästysammuntakisojen osanottajajoukkoa.

Ilpo Hiltula

Rakennusliiton metsästysammuntakisat käytiin 9. kesäkuuta Lavakankaan Ampumaurheilukeskuksessa Torniossa. Osallistujia oli tullut niin Savosta, Pohjois-Karjalasta, Kittilästä ja tietysti myös lähempääkin. Kisat käytiin mukavassa ja rennossa tunnelmassa ja järjestelyt

toimi erittäin hyvin kaikilla suorituspaikoilla. Kilpailujen yhteistyökumppanina ja järjestäjänä toimi Tornionseudun Ampujat ry. Heille suuret kiitokset onnistuneesta kisasta. Kisojen jälkeen järjestäjillä oli yksi toive: Kunpa saisimme nuoria ja myös naisia mukaan kisoihin. ■

Rakennusliiton ampumakilpailun tulokset

METSÄSTYSHAULIKKO

Sarja 60

1. Tikkanen Väinö..... 58
2. Ryhänen Yrjö..... 48
3. Nykänen Antti 29

Sarja 50

1. Väyrynen Juha..... 61

Sarja Y

1. Penttinen Saku 64
2. Vähäaho Pentti 53
3. Kinnunen Jari..... 34

METSÄSTYSTRAP

Sarja 60

1. Hamari Paavo 50
2. Pehkonen Mikko 48
3. Hännikäinen Seppo 44

Sarja 50

1. Väyrynen Juha..... 56

Sarja Y

1. Penttinen Saku 64
2. Toivanen Jarno..... 47
3. Kinnunen Jari..... 46

COMPAK

Sarja 60

1. Tikkanen Väinö.....10
2. Nykänen Antti 6
3. Keskinen Seppo..... 4

Sarja 50

1. Väyrynen Juha..... 12

Sarja Y

1. Penttinen Saku 13
2. Toivanen Jarno..... 12
3. Vähäaho Antti 8

Joukkuekilpailun voitti osasto 490 Pehkonen Mikko

Nevalainen Osmo

Ryhänen Yrjö

METSÄSTYSLUODIKKO

Sarja 60

1. Nevalainen Osmo 166
2. Hassinen Matti 158
3. Hännikäinen Seppo 158

Sarja 50

1. Ylläsjärvi Esko..... 49

Sarja Y

1. Hännikäinen Aki 177
2. Jäärni Tuomo..... 177
3. Hännikäinen Alekski 173

Sarja 18

1. Ylläsjärvi Mika..... 82

Joukkuekilpailun voitti osasto 028 Hännikäinen Seppo Hännikäinen Aki Hännikäinen Alekski

METSÄSTYSHIRVI

Sarja 60

1. Nevalainen Osmo 179
2. Hännikäinen Seppo 169
3. Pehkonen Mikko 153

Sarja Y

1. Hännikäinen Alekski 182
2. Hännikäinen Aki..... 179
3. Jäärni Tuomo..... 160

Sarja 18

1. Ylläsjärvi Mika..... 141

Joukkuekilpailun voitti osasto 028 Hännikäinen Seppo Hännikäinen Aki Hännikäinen Alekski

Itärajan takana työskentely oli uskomaton kokemus

Neuvostoliitossa työskentely tarjosi monelle rakennusalalla toimivalle mahdollisuuden aivan uudenlaisiin kokemuksiin ja elämyksiin. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura keräsi itärajan takana työskennelleiden rakentajien muistoja ja tarinoita.

Maaliskuun lopussa 2018 päätynyt Itärajentajat-muistitietokeruu tuotti monipuolisia kuvauksia itärajan takana rakentamisesta ja elämisestä, vieraaseen kulttuuriin sekä omanlaiseensa yhteisöön sopeutumisen. Rakentajiksi käsitettiin kaikki mukana olleet hankkeiden suunnittelusta niiden viimeistelyyn asti, vierailijoista vuosia itärajan takana viettäneisiin.

Muistelut sijoittuvat pääasiassa Kostamukseen, Svetogorskiin, So-

vetskiin, Kondrovoon, Moskovaan ja Leningradiin. Mukana on kokemuksia myös Tallinnasta, Saimaan kanavalta sekä muilta Neuvostoliiton, Viron ja myöhemmin Venäjän paikkakunnilta. Vastauksissa korostuvat Kostamuksen kaivosteollisuuskombinaatti, Svetogorskin selluloosa- ja paperitehdaskombinaatti, Sovetskin selluloosa- ja paperitehdas, Kodrovon paperitehdas, Hotelli Metropol ja Tallinnan satama. Klinikat, tehtaot, varikot ja laitokset sekä kerrostalot ja hotellit ovat olleet tyypillisiä rakennuskohteita. Työmailla vietetyt ajanjaksot vaihtelevat, myös työkuvat ja kuvaukset työmaista ovat moninaisia.

Naiset toimivat tulkkeina, rakennusiiivojina ja ruokahuollon tehtävissä sekä toimistotöissä, avustav-

sa tehtävissä tai kotiäitinä. Miehet olivat moninaisissa rakennusalaan liittyvissä tehtävissä työmiehistä toimihenkilöihin aina perustusten luomisesta kohteiden viimeistelyyn asti. Muun muassa kohteiden sijainti, oma toimenkuva ja verotus määrittivät sitä, matkustettiin työmaalle päivittäin, viikoittain vai viikoiksi kerrallaan. Moni asui tilapäisasunnoissa työkohteen lähistöllä tai sen yhteydessä. Viisumit ja kuljetukset määrittivät liikkumista, työpäivät olivat pitkiä. Työmaata kuvataan omaksi yhteisöksi, tiiviiksi ja poikkeukselliseksi. Valtakunnan rajat tarkoitti monelle myös rajaa normaalin elämän ja komennuselämän välillä.

Vapaa-aikaa komennuksilla vietettiin pääasiassa työyhteisön kes-

ken, urheilun, pelaten, syöden ja juoden. Kanssakäyminen paikallisten kanssa oli paikoitellen rajoitettua. Maiden välillä järjestettiin kuitenkin virallista ystävyystoimintaa, ja epävirallisempaa kanssakäymistä esiintyi. Sosiaalisia suhteita solmittiin niin työyhteisön sisällä kuin paikallistenkin kanssa. Projektielämä oli haastavaa, matkat Suomeen ja takaisin olivat raskaita. Toiset jaksivat pidempään kuin toiset ja vastausten perusteella on helppo todeta: ”Aika aikaansa kutakin”. Rakentajat muistelevat kuitenkin lämmöllä itärajentamisen kulta-aikaa 1970–1980-luvuilla, jolloin suomalaiset olivat poikkeuksellisessa asemassa suljetun Idän alkaessa avautua muulle maailmalle. ■

Todellisuus on tarua ihmeellisempää tämän päivän USA:ssa

Michael Wolff: **Tulta ja tuhoa – Donald Trump Valkoisessa talossa.** Tammi.

Karri Hovi

Valitsin tällä kertaa arvostelun kohteeksi tänä päivänä hyvin harvinaisen kirjan. *Tulta ja tuhoa*-teoksen julkaisun ovat Yhdysvaltain istuvan presidentti ja tämän lähipiiri toimesta pyrkineet estämään. Luulisi, ettei tällaiseen enää ryhdyttäisi länsimaissa, varsinkaan USA:ssa. Vanha sananlasku ”onneksi kansa ei tiedä miten vähällä järjellä sitä johdetaan” – pitää hyvin kutsua. Kirjan lukeminen ei ainakaan lisää uskoa oikeudenmukaisuuden voittoon ja siihen, että kaikki kääntyy lopulta parhain päin.

Kirjassa käsitellään **Donald Trumpin** ensimmäistä 9 kuukautta tuossa maailman mahtavimmaksi sanotussa virassa. Lehtimies ja kirjailija **Michael Wolff** on nähnyt paljon vaivaa päästäkseen haastattelemaan presidentti Trumpin sisäpiiriläisiä. Tietoa tämän totilailuista on vuodettu ahkeraan ja tuloksena onkin taitavasti kirjoitettu ajankohtais-teos USA:n hillittömästä poliittisesta menosta.

Sisäpiiri vaihtuu ja virkaa vapautuu niin nopeaan tahtiin, ettei kukaan oikein tiedä missä on seuraavana päivänä. Trump nauttii selvästi luomastaan sekasorrosta ja kuvittelee pitävänsä pelolla ja epävarmuudella taustajoukot kurissa ja pressan nuhteessa.

Herää kysymys, että milloin tällä porukalla jää aikaa niiden todellisten ja pakottavien ongelmien ratkaisemiseen, joiden hoitamisesta pois päivänjärjestyksestä tuli uhotua vaalikampanjan aikoihin.

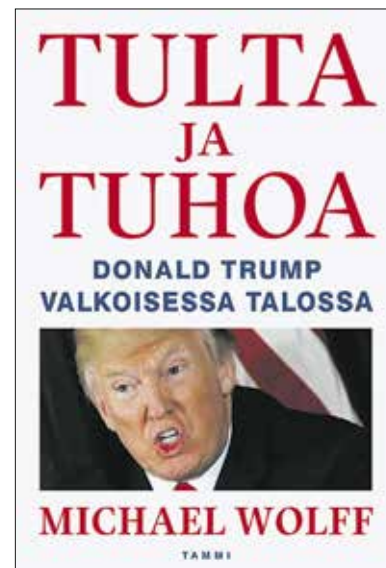
Moni kirjan henkilöistä on meille suomalaisille korkeintaan hämähästi tuttu ja lukiessa tuli väkisin mieleen, että heidän tekemisensä eivät niin kamalasti jaksaa kiinnostaa.

Ihmettelen kovasti, miksi Mr. Donald Trump oikein alun alkaen halusi presidentiksi. Viranhoito ei tunnu miestä kovin paljoa kiinnostavan, tärkeämpää on päästä sättämään vastapelureita ja sotkemaan jo kertaalleen hoidettuja hommia. Ikänsä miljoonien dollareiden tuomista eduista nauttineen Donald Trumpin on kyllä vaikeaa hypätä jonkun

Alabamasta kotoisin olevan rakentajan haalareihin. Raksahommia saatetaan kuitenkin Texasin suunnalla tulla tarjolle, kun muuria Meksikoa vastaan ryhdytään tosissaan pystyttämään. Ja jossain vaiheessa on tiedossa myös hyvää keikkaa rakennusten purkuun erikoistuneille firmoille. Eivät tuommoiset muurit ennenkään ole ikuisuuksia pystyssä pysyneet.

Tulta ja tuhoa on amerikkalaisille suunnattu teos ja varsinkin Trumpia virkaan äänestäneiden työläisten kannattaisi tarttua kirjaan. Meikäläiselle lukijalle kirjan lukeminen tarjoaa mahdollisuuden kurkistaa maailmaan, jossa ikävä kyllä tehdään meidänkin syrjäisen kotomaamme tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä.

Jos maailmanpolitiikka kiinnostaa, Tulta ja tuhoa on silmiä avaava lukukokemus. Kirja on varsin selväkielinen ja lukijaystävällinen, selvästikin tarkoitettu kulumaan tavallisen kansan käsissä. Teos on saanut kuulemani mukaan myös yllättävän paljon lukijoita Suomessakin. ■

KIITÄMME: Kirjan julkaisemista Suomessa.

MOITIMME: Suomalaisille outoa poliittista kenttää.

ELÄKELÄINEN, maalar **Eino Kollinilla** on pienimuotoinen valokuvanäyttely Helsingin Kampin palvelukeskuksessa heinäkuun loppuun asti. Kollin haluaa säilyttää muistoja muun muassa nopeasti muuttuvasta kotiseudustaan Itä-Helsingistä. Valokuvat ovat Kollinin omaa yhteiskuntavaikuttamiskampanjaa.

– Kaikkia paikkoja ei tarvitse rakentaa ja tuhota.

Kollin kannustaa kaikkia rakennusliittolaisia kuvaamaan ympäristöään ja tekemään kuvista näyttelyitä. Näyttelyille voi löytyä paikka melkein mistä vaan.

Vitriininäyttely siirtyy 23. elokuuta Wilhelmiinan asumispalvelukeskuksen, sen jälkeen näyttely matkaa Validian Synapsian toimitiloihin. ■

MAALARIN AMMATTITUTKINTO

- RAKENNUSMAALAUUS
- TAPETOINTI
- ERIKOISMAALAUUS

VARIASSA ALKAA SYKSYLLÄ 2018 KOULUTUS MAALARIN AMMATTITUTKINTOON. TULE KEHITTÄMÄÄN AIEMPAA OSAAMISTASI RAKENNUSMAALAUKSEN, TAPETOINNIN JA ERIKOISMAALAUKSEN OSALTA.

Opetus tapahtuu päivällä ja lähiopetuspäivien määrä riippuu aiemmasta osaamisestasi. Näytöt voit suorittaa oppisopimuksella työpaikallasi, jolloin saat palkkaa ja työnantaja koulutuskorvausta. Suoritettuasi ammattitutkinnon palkkaluokkasi nousee.

varia.fi

Hiekkaharju | Tennistie 1

VANTAAN AMMATTIOPISTO

Ilkamoivasti Hammondilla

Nieminen & Litmanen: **Sävyjä**. Bluelight Records.

Ensi vaikutelma on hyvin hämentävä. Miten jollain tulee edes mieleen tehdä instrumentaalilevy, jossa pääosassa ovat Hammond-urut ja rummut? Kuuntelu kuitenkin kannattaa, sillä kyseessä on todella hieno levy, joka yhdistelee jännällä tavalla esimerkiksi bluesia ja jazz-iskelmää. Iskelmä-lisyys ja taiteellisempi puoli yhdistyvät niin hienosti, että omasta mielestäni tämä on ehkä paras täysin uusista sävellyksistä koottu instrumentaalilevytys.

Kaikesta kuulee, että levyä on mietitty tarkkaan jo ennen studioon menoa. Iskelmäisemmät osuudet vuorottelevat sopivasti taiteellisempien osuuksien kanssa, eikä pitkästymisen tunnetta tule kuulijalle missään vaiheessa. Levy on siinäkin mielessä mainio, että tätä voi kuunnella niin yksin kuulokkeilla kuin isommalla porukalla juhlujuomien ääressä. Se sopii yhtä hyvin tarkkaan kuunteluun kuin taustamusikiksi hippoihin.

Levy alkaa iskelmäisellä ja hyväntuulisella *Tehtävä Nevajoella* -kappaleella (toim. huom. Youtubesta löytyy mainio musavideo kappaleesta). Rasputin-tyyppinen käntäjätaputusosuus tuo mukaan humoristista meininkiä, joka kääntää jo levyn tässä vaiheessa ottamaan positiivisesti vastaan tulossa olevat kappaleet. Levyn aloituskolmikko *Tehtävä Nevajoella*, *Ranskalainen Pariisissa* sekä *Ostarin valot* paljastavat oikeastaan koko kupletin juonen. Helposti lähestyttävistä hetkistä hypätään taiteellisempiin juttuihin, ja siitä taas rauhallisempiin tunnelmiin. Ostarin valot voisi hyvin toimia myös laulettuna, kuten moni muukin levyn kappale.

Vaikka koko levy on vallan mainio, valitsen omiksi suosikeikseni kappaleet *Viikko Köpiksessä* ja *Tilipäivä*. Kuten kappaleiden nimetkin kertovat, ovat molemmat hyvin iloisia ralleja. Tilipäivä tuo hyvin esille tunnelman, mikä on rankan rakennusputken jälkeen koittavana tilipäi-

vänä. Ja mikä olisikaan hienompaa, kuin päästä tuhlaamaan tiliään viikoksi Köpikseen.

Kaikki, joille olen soittanut tätä levyä, ovat alkuhämmennyksen jälkeen pitäneet kuulemastaan. Nykyajassa onkin ihmeellistä, että silti tällainen musiikki ei löydä tietä radioiden soittolistoille. Kaikessa pitäisi olla samalla tavalla väännetty laulusoundi ja masterointi, ellei kyseessä ole joku menneiden aikojen klassikko. Tällainen musiikki laskeaan jotenkin sääntökirjojen vastaiseksi. Onneksi on keikat, joilla tämän tapaiset yhtyeet pääsevät tuomaan juttuansa esille.

Kansitaiteilija **Pasi Rytönen** ansaitsee myös erityismaininnan. Kansissa on hyvin tavoitettu levyn retro-meininki. ■

KIITÄMME: Loistava kokonaisuus kestää kuuntelua.

MOITIMME: Nykyajan radiosoihtopolitiikkaa.

Lapin aluejärjestön Raksaseikkailu

8.-9.9.2018

@Rovaniemi

K-18

Tapahtuma järjestetään Rovaniemellä, Ounasvaaran sekä Toramon maisemissa. Ohjelmassa mm. ammuntaa, fatbike-rastirata ja illanviettoa.

Tapahtuma on tarkoitettu Rakennusliiton Lapin alueen jäsenille ja se on maksuton. Kauempaa tuleville järjestetään myös majoitus. Kuljetukset pääosin kimpakyydein (km-korvaus!)

Ilmoittautumiset linkin kautta 22.8. mennessä:

bit.ly/raksaseikkailu2018

Lisätiedot tapahtumasta: 040 509 4328 (Harri) - 050 338 6434 (Mette)

Ole tarkkana ilmoitusten lähettämisessä!

Postitse lähetettäessä kuoressa on ehdottomasti oltava merkintä:
Rakentaja-lehti/ilmoitukset, PL 307, 00531 Helsinki

Sähköpostit on lähetettävä osoitteella: ilmoitukset@rakennusliitto.fi
tai faksilla: 020 774 3061.

**Kun lähetät ilmoituksen Rakentaja-lehteen, muistathan merkitä yhteystietosi!
Toimitus muokkaa tarvittaessa lehden ilmoitussivuille tulevaa materiaalia.
Ilmoitussivuille tarkoitettujen tekstien tulee olla lyhyitä.**

TAPAHTUMAT**Keski-Suomen rakentajaveteraanit**

Matka 30.8.–2.9. Riikaan, hotelli Tallink Riga. Neljän päivän matka. Tilausajo lähtee to 30.8. klo 5 Jyväskylästä, itäkautta. Paluu takaisin su 2.9. noin klo 23.30. Matkan hinta 282 €/hlö, johon sisältyy: majoitus kahden hengen huoneessa, aamiaisen ja aamusau-
na. Auto mukana retkiä varten. Lisätietoja ja ilmoittautumiset viimeistään pe 27.7., Rami p. 040 768 8811. Paikkoja rajoitetusti!

Os. 051, Jyväskylä

Perinteinen perheretki la 11.8. Särkänniemeen. Lähtö klo 10 Harjukadun tilausajolaiturista ja paluumatkalle lähdetään klo 18. Hinta 20 €/hlö, sisältää matkan ja rannekkeen. Ilmoittautumiset maksamalla viimeistään ti 31.7. osallistumismaksu osaston tilille FI32 5290 0220 2966 91, viestikenttään jäsenen nimi ja lähtijöitten lukumäärä. Lisätietoja Leena Lehtiseltä p. 040 760 5518. Tervetuloa! Hallitus

Os. 053, Oulu

Elojuhlat la 4.8. Oulun Hietasaaren Vaaskelassa, Vaaskiventie 25. Ilmoittautumiset viimeistään pe 27.7., Niko Kusmin p. 044 343 9188 tai Esa Appel p. 040 068 3365. Jäsenet puolisoinen tervetuloa mukaan! Hallitus

Os. 100, Hämeenlinna

Mato-onkikilpailut la 26.8. Linnan rannassa. Kilpailu aika klo 11–13. Omat sarjat miehille, naisille ja lapsille. Tervetuloa! Hallitus

Os. 104, Helsingin asfalttimiehet ja bitumieristäjät

Syksyn kalareissu 24.–26.8., Nääverin lomamökit, Kainalonpohjantie 5, Virolahti. Omavastuu 25 €/hlö. Ilmoittautumiset: Matti Sartesuo, p. 044 020 3768, mattisartesuo1@gmail.com. Hallitus

Os. 173, Lappeenranta

Veteraanien ja työttömien ilta-päivä pe 10.8. klo 12–16 Honkasaassa. Tarjolla on kahvia, pullaa ja virvokkeita. Saunat ja makkaragrilli kuumana. Tervetuloa! Hallitus

Os. 240, Juankoski

Keilausmatka la 28.7., Tahkovouri. Lähtö klo 10 Juankosken torilta. Ilmoittautumiset viimeistään su 22.7., Erkki p. 040 840 4641. Hallitus

Os.479, Rantasalmi

Rantakala la 4.8. klo 14 osaston mökillä. Ilmoittautumiset viimeistään su 22.7. p. 040 1941 149. Hallitus

Os. 614, Oulun muurarit

Syystapahtuma la 4.8. Meri Oulun kesäteatteri, Toppilan Möljä, esitykseen poliisikomedia Reinikainen. Tilaisuus aloitetaan klo 17 ruokailulla ja esitys alkaa klo 18.30. Osasto on varannut 40 lippua esitykseen ja buffet-ruokailuun Telakkaravintolassa jäsenille puolisoinen. Tilaisuus on maksuton osallistujille. Sitovat ilmoittautumiset viimeistään ma 23.7., Lauri Kiuttu p. 044 703 7839. Hallitus

KUOLLEITA**Lahtinen Taisto Sakari**

Osastomme pitkäaikainen jäsen Taisto Sakari Lahtinen kuoli 4.6.2018. Hän oli syntynyt 3.3.1930 ja liittynyt Rakennusliiton jäseneksi 1.3.1971. Muistoa kunnioittaen Os. 001, Helsingin kirvesmiehet

SAARROT**RAKENNUSLIITON JULISTAMAT SAARROT**

Tarkemmat tiedot löytyvät internetistä <http://rakennusliitto.fi/saarrot>

VOIMASSAOLEVAT SAARROT 2.6.2018:

- ACC Law Oy
- Aiari Grupp Oü
- AJE Ehitus Oü
- Alina Grupp Oü
- Alnar Järvi Oü
- Anesko Oy
- Artexx
- A-ryhmä Asennus Oy
- Oy Aureli Ltd
- Autlan Projekt Oü

- Balticale Oü
- BCA Group Oy
- Betamer Eesti OüBluescreen Oü
- Budtek Sp. Z.o.o.
- Carinaland Oü
- Concord Group Oü
- CNS Services Oy
- Dedas Oü
- DED Kompanii Oü
- Degtab Oü
- Detroit Oü
- DPNB Group Oü
- Duramek Oy
- Edinet Partner OyEdmonton Oü
- EE Ranakam Oy
- Efira Invest Oü
- Egerton Oü
- Eikner Oü
- E-K Prof.com Oy
- Elkotek Oy
- Enner Ehitus Oü
- Enta Ehitus Grupp Oü
- Etelä-Suomen kiinteistö ja autohuolto Oy
- EU Finnes (19.11.2013 alk. Oy ELDAIT Ab)
- Eurobuild Group Oü
- Europe Ehitus Oü
- Eu Steinbau Oy
- Faskom Oy
- Fatmus Ehitus Oü
- Feluko Oü
- FHU PM-BUD
- Fin Purkajat Oy
- Fincity Oü
- Finlandia-Maalauk ja Mälning Ky
- FR-Yhtiöt Oy
- Garantmeister Oü
- Goldspirit Oü
- Gorol-Bud Oy
- GS Invest Oü
- Hansa Meistrimehed Oü
- Harald Rentopower Oü
- Harts Ehitus Oü
- Hausland Oü
- Helmholt Oü
- Henno-Invest Ltd Oy
- Hordinal Oü
- Idc Budownictwo
- Indiman Oy
- Individuali imone Suvireta
- Kalma Ehitus Oü
- Kamu-Adma Project Oy
- Keskustan Talexi & Tar Oy
- Kirvesmies Oy
- Kobolt 9 Oy
- Kortek RE Oü
- KVD Systems Oü
- Lemamaks Ehitus Oü
- Leviehitus Oü
- Mattic Oü
- Mauneks Oü
- Maximum Group Oü
- Meticon Oy
- Miedzynarodowny Serwis Budowlany MSB Sp. Z.o.o.
- MKJ Yhtiöt Oy
- Montevista Oü
- MTA Rakennus Oy
- MT Project Oy
- Multimaaler Oü
- My Property Oy
- 4 Naela Oü
- Naabob Ehitus Oü
- Narova Oy
- Navero Oy
- Nordic Manager Oü
- Offwall Oy
- Olster Grupp Oü
- OPNG Linnaarenduse Oü
- Orasgrupp Oü
- Oravapoisid Oü
- PG Ehitus Oü
- Pirita Laevad as
- Piva Kivi Oü
- Polygon Finland Oy (hakusaarto)
- Porin NRT Oy
- Preliia Grupp Oü
- Primebygg Oü
- Proberto Oü
- Projekt 10 Oü
- Prolainer Oü
- Prostein Oü
- Purku ja Tasoite Pichon Oy
- Putki Service Oy
- Rakennusexpertit JKL
- Rakennus MK Oü
- Rakennus Nordblue Oy
- Rakso Oü
- Ravent Team Oü
- Ready and Go Consulting Oy
- Rees Rakendus Oü
- Rekrum Oy Ab
- Rentaworker Oü
- Riaboshapka Dmytro tmi
- Rimatex Oy
- Rislem Oy
- Roiha Oy
- Sarikas Oü
- Satakunnan Laaturakennus Oy
- Satikuti Invest Oü
- Savega AS
- Scantrim Oy
- SDD Company Oy
- SGT Group Oü
- Sia Intertech
- Siivous –Expertit Osuuskunta
- Sloor Oü
- Slovax s.r.o
- Spectra Holding Oü
- Stabil Group Oy
- Stabil Project Oü
- Stadirak Oy
- Suomen Lujatyö Oy
- Sven Trading Ltd
- Targe Ehitus
- Tasokas Oü
- Telineservice Oü
- TG Kattomiehet Tmi
- Tiit Tamme
- Tonu Ehitus Oü
- TPA Palvelut Oy
- Tradeva UAB
- Treplex Oy
- Triaad Grupp Oü
- T-Tarvike Oy
- TTR Rakennus Oü
- Tuotanto Vainio Ky
- Täpsi Team Oy
- Ultraserv Oü
- Unimaster Oü
- Vaasan teollisuusmaalauk Oy
- Vahotek Oy
- Vartix
- Venestail Oy
- Ventago Oü
- Vestkran Kranutleie & Byggmontering AS
- Vimeco Oy
- VR Track Oy (hakusaarto)

TAPAHTUMIA

**VETERAANIN MATKA HELSINKIIN!
Kymen alue**

Aika: to 20.9.

Lähdemme jo perinteiselle matkalle, nyt Helsinkiin. Matka suuntautuu Rakennusliiton keskustoimistolle ja Arkadianmäelle eduskuntaan. Menomatalla Kotkassa syödään lounas ja siitä matka jatkuu Helsinkiin.

Bussiaikataulu:

klo	7.00	Imatra, keskusliikenneasema
	7.10	Imatra, Olavinkadun pysäkki
	7.25	Joutseno, linja-autoasema
	7.40	Lauritsala, Karjalantien pikavuoropysäkki
	7.45	Lappeenranta, Peltolan koulu
	7.55	Uus-Lavola, Tikan pysäkki
	8.25	Taavetti, K-kauppa
	9.10	Kuusankoski, keskusta, turistipysäkki
	9.25	Kouvola, linja-autoasema
	10.15	Hamina, linja-autoasema
	10.40	Kotka, linja-autoasema
	10.45	Kotkassa ravintola Vaustissa, Keskuskatu 33, lounas Kotkalaiset voivat tulla suoraan lounaalle Vaustiin.
	12.00	Matka jatkuu kohti Helsinkiä
	17.30	Lähdetään kotimatalle

Ennakoilmoittautumiset viimeistään ke 1.8.,

Jarkko Harjumaaskola p. 040 074 7381, jarkko.harjumaaskola@rakennusliitto.fi.

Mukaan mahtuu 50 ensin ilmoittautunutta!

Kymen veteraaniryhmä

**AKTIIVINEN PERHETAPAHTUMA PAJULAHDESSA
Lahden osastot: 066, 177, 213, 405**

Aika: la 8.9.

Paikka: Pajulahden urheiluopisto, Pajulahdentie 167, Nastola

Ohjelma: Geokätköilyä, joukkuepelejä, motoriikkarataa, pihapelejä yms. Seikkailupuistoon on mahdollista osallistua omalla kustannuksella!

Osastot tarjoavat jäsenilleen linja-autokyydit Lahdesta, lounaan ja ohjelman.

Paikkoja rajoitetusti 300 henkilölle.

Kutsu tapahtumaan tulee myös sähköpostiisi, mistä löytyy linkki, jonka kautta voi ilmoittautua tapahtumaan.

Tarkistathan Rakennusliiton e-Asioinnista, ovatko yhteystietosi oikein!

Sitovat ilmoittautumiset viimeistään ti 31.7. oheisen linkin kautta:

<https://goo.gl/forms/69zF0bt7uvo06XUI1>.

Saat vahvistuksen mukaan pääsemisestä sähköpostiisi viimeistään ti 7.8.

Hallitukset

**PERHERETKI ISOLLE RUUHJÄRVELLE
Kainuun alue**

Aika: la 18.8.

Ohjelma: klo 10 Kokoontuminen Ruuhijärvelle.

Kalastusluvut varattu vuorokaudeksi.

Laavulla tarjolla makkaraa, mehua ja kahvia.

klo 13 Ruokailu kalastustuvalla

klo 19 Sauna

Aluejärjestö maksaa kalastusluvut, makkarat, saunan sekä ruokailun. Kyydit omalla kustannuksella

Lisätietoja ja ilmoittautumiset viimeistään pe 10.8., p. 040 717 1346.

Tervetuloa!

Rakennusliiton Kainuun aluejärjestö

JÄSENREKISTERI TIEDOTTAA!

Kun jäät eläkkeelle, toimitathan eläkepääätöksestä kopion jäsenrekisteriin, jotta oikeutesi jäsenmaksuvapautukseen tai mahdolliseen vapaajäsenyyteen voidaan selvittää!

Osoite: asiakirjat@rakennusliitto.fi tai

Rakennusliitto ry/Skannauskeskus, PL 134, 70101 Kuopio.

LOMIA

HYVINVOINTILOMAT RY:N LOMA AIKUISILLE 2018

Lomalaisten valinnoissa noudatetaan Sosiaali- ja Terveysministeriön ohjeita. Hyvinvointilomat lähettää kutsukirjeen ja laskun lomasaaneille. Lasku on maksettava eräpäivään mennessä. Huomioithan, että jos ilmoitat sähköpostiosoitteesi niin kutsu ja lasku tulevat ensisijaisesti sähköpostiosoitteesi. Lomakohde lähettää noin kolme viikkoa ennen loman alkua lomalaisille kirjeen, jossa kerrotaan tarkemmat tiedot lomasta. Loma toteutetaan Sosiaali- ja Terveysministeriön tuella Veikkauksen tuotoista.

Lautsian lomakeskus

Lautsiankuja 20, 14700 Hauho
www.lautsia.fi

Lomakeskus sijaitsee Hauholla keskellä kauneinta Kanta-Hämäläistä luontoa. Majoitus kahden hengen huoneissa (yhden hengen huoneesta lisämaksu 20 €/vrk). Täysihoitoloma sisältää: aamiaisen, lounaan ja päivällisen sekä yhteistä ohjelmaa. Omavastuu on 100 €/5 vrk/hlö.

Sydänloma 1.–6.10.2018 Hakuaika 1.8.–30.8.2018

sähköinen haku osoitteessa:

<https://lotu.lomajarjestot.fi/t/HYVINVOINT/calendar/info/28423>

Hakulomake paperisena:

Voit ladata tulostettavan (PDF) hakemuslomakkeen www.hyvinvointilomat.fi, tai tilata sen soittamalla liiton aluetoimistoon tai lomavastaavalle p. 020 774 3012.

Paperisen lomahakemuksen palautus:

Rakennusliitto ry/lomavastaava, PL 307, 00531 Helsinki

RANTAKUNNAS – RAKENTAJIEN LOMAKEIDAS

Rantakunnas sijaitsee Pohjanlahden rannalla Uudenkaupungin Pyhämaan kylässä osoitteessa Kankrontie 140, Pyhämaa. Alue 12,5 hehtaaria ja rajoittuu Isojärveen. Rantaviivaa on yhteensä 600 m. Alueella on 8 mökkiä (4 vuodetta, jääkaappi, keittolevy ja kahvinkeitin), 2 saunaa, takkahuone, keitto- ja grillikatos sekä 2 wc:tä. Teltta- ja asuntovaunupaikkoja. Ympäristössä hyvät marja- ja sienimetsät, veneitä ja kalastusmahdollisuus. Varattava mukaan omat liina-vaatteet tai makuupussit.

1.6.–1.9. välisenä aikana Rantakunnas on avoimena ympäri vuorokauden, kun taas touko-, syys- ja lokakuussa vain perjantaista sunnuntaihin.

Rantakunnaksen hinnasto:

Mökki, jäsenosasto	17 €/vrk	80 €/viikko
Mökki, liiton jäsen	20 €/vrk	100 €/viikko
Takkahuone, jäsenosasto	35 €/vrk	27 €/vrk (vähintään 5 vrk)
Takkahuone, muu liiton osasto	45 €/vrk	37 €/vrk (vähintään 5 vrk)
Asuntovaunu ilman sähköä	9 €/vrk	
Asuntovaunu sähköllä	11 €/vrk	
Saunatunti 2 aikuista + lapset	4 €, ylimeneviltä lisähinta 1 €/hlö	
Asuntovaunu, kesä	230 €	
Asuntovaunu, sähkö kwh	0,18 €	
Vene, päivä	4 €	
Teltta, vuorokausi	5 €	

Tiedustelut ja varaukset p. (02) 873 197 tai 040 547 6879.

LIITON VETERAANILOMAT 2018

Rakennusliitto järjestää vuoden 2018 aikana kolme (3) viikon mittaista veteraanien lomaviikkoa 50 hengen suuruiselle ryhmälle. Lomat järjestetään Härmän Kylpyläs- ja Kylpylähotelli Päiväkummussa.

Lomat on tarkoitettu vapaajäsenyyden saavuttaneille yli 30 vuotta jäsenenä olleille eläkkeellä oleville jäsenille, jotka eivät aiemmin ole vastaavaa lomaa käyttäneet. Lomat sisältävät täysihoidon. Lomaa voit hakea soittamalla lomavastaavalle tai lähettämällä hänelle vapaamuotoisen hakemuksen joko postitse tai sähköpostilla.

Hyväksytyille lomalaisille lähetetään kutsukirje noin kuukautta ennen lomaa.

Hakemus osoitteella:

Rakennusliitto/lomavastaava

PL 307, 00531 Helsinki

p. 020 774 3012

carita.vuorenmaa@rakennusliitto.fi

Härmän Kylpylä, Kauhava 10.–16.9.2018

Veteraanille lomaviikko on maksuton. Mukaan tuleva puoliso, ystävä tai avustaja maksaa lomasta 322 €. Matkakuluista vastaa jokainen lomalainen itse.

Hakuaika päättyy pe 3.8.2018.

Rakennusliitto ry

Siltasaarenkatu 4
PL 307, 00531 Helsinki

1.6.–31.8.

Vaihe 020 774 003

ma–pe klo 8.30–15.15

sähköposti:

etunimi.sukunimi@rakennusliitto.fi

www.rakennusliitto.fi

Rakennusalan Työttömyyskassa

Siltasaarenkatu 4,
00530 Helsinki

sähköposti:

etunimi.sukunimi@rakennuskassa.fi

www.rakennuskassa.fi

KESKUSTOIMISTO ON SULJETTUNA

2.7.–29.7.

PALVELUNUMEROT 1.6.–31.8.

Jäsenyysasiat 020 690 231

Työnantajatililykset 020 774 3344

Työehtoasiat 020 690 232

Työttömyyskassa 020 690 230

Takaisinperintä 020 690 250

Palveluaika ma–pe klo 9.00–15.00

Palvelunumeroihin soittaessa
puhelu maksaa lankapuhelimella
paikallisverkkomaksun ja matka-
puhelimella matkapuhelinmaksun.

Jäsenrekisteriin toimitettavat
asiakirjat toimitetaan osoitteella:

Rakennusliitto ry/
Skannauskeskus
PL 134, 70101 Kuopio

Työttömyyskassan päiväraha-
hakemukset toimitetaan osoitteella:

Rakennusalan työttömyyskassa/
Skannauskeskus
PL 135, 70101 Kuopio

TOIMISTOJEN AUKIOLOAJAT

Toimistot avoinna maanantaisin
8.30–12.00 ja 13.00–16.30

Uudenmaan toimisto avoinna

ma 8.30–16.30

ti–pe 8.30–15.30

TOIMINTA-ALUEET

■ ETELÄINEN

UUDENMAAN ALUETOIMISTO

Siltasaarenkatu 4,
00530 Helsinki

Lahden toimisto,

Hämeenkatu 32
15140 Lahti

■ ITÄINEN

ITÄ-SUOMEN ALUETOIMISTO

Kirkkokatu 1,
70100 Kuopio

Joensuun toimisto,

Torikatu 30,
80100 Joensuu

Mikkelin toimisto,

Vuorikatu 11 A 6,
50100 Mikkelä

Toimisto suljettuna 2.7.–29.7.

KESKI-SUOMEN ALUETOIMISTO

Yrjönkatu 30,
40100 Jyväskylä

KYMEN ALUETOIMISTO

Kouvolankatu 18,
45100 Kouvola

■ LÄNTINEN

HÄMEEN ALUETOIMISTO

Tampereen toimisto,
Kihlmaninraitti 1 D,
33100 Tampere

Hämeenlinnan toimisto,

Birger Jaarlin katu 18 B,
13100 Hämeenlinna

Toimisto suljettuna 16.7.–5.8.

SATAKUNNAN ALUETOIMISTO

Liisankatu 18,
28100 Pori

TURUN ALUETOIMISTO

Uudenmaankatu 6 a,
20500 Turku

■ POHJOINEN

KAINUUN ALUETOIMISTO

Pohjolankatu 28 A,
87100 Kajaani

Toimisto suljettuna 2.7.–22.7.

LAPIN ALUETOIMISTO

Kemin toimisto,

Keskuspuistokatu 50,
94100 Kemi

Toimisto suljettuna 16.7.–22.7.

Rovaniemen toimisto,

Maakuntakatu 15,
96100 Rovaniemi

OULUN ALUETOIMISTO

Rautatienkatu 40
90120 Oulu

POHJANMAAN ALUETOIMISTO

Pitkäkatu 43
65100 Vaasa

Rakennusalan työttömyyskassa tiedottaa:

1.1.2018 voimaan muutoksia työttömyysturvaan

Työttömyysturvapäivärahaan tuli 1.1.2018 alkaen lakimuutoksia, joista olennaisimmat ovat työttömyysturvan aktiivimalli ja liikkuvuusavustuksen muutokset. Lisäksi muutoksia on tehty yritystoiminnan aloittamisen seurantaan.

Aktiivimalli työttömyysturvaan

Aktiivimalli astuu voimaan 1.1.2018. Mallissa työttömyysturvaa leikataan 4,65 prosentilla, jos työttömyysaikana ei ole vaadittavaa aktiivisuutta. Aktiivisuutta tarkastellaan 65 työttömyysturvan maksupäivän ajalta, ja mahdollinen alenema toteutetaan seuraavan 65 maksupäivän jaksolla. Lainsäätäjä velvoittaa työttömyyskassaa seuramaan aktiivisuutta.

Aktiivisuusedellytys täyttyy, jos 65 maksupäivän aikana on

- palkkatyössä vähintään 18 tuntia
- 5 päivää työllistymistä edistävissä palvelussa
- saanut tuloa yritystoiminnasta vähintään 23 prosenttia yrittäjän työssäoloahtoon luettavasta työtulosta (2018: 241 euroa)

Ensimmäinen tarkastelujakso alkaa 1.1.2018, joten ensimmäinen mahdollinen alenema päivärahaan voi tulla 3.4.2018. Samalla alkaa uusi 65 päivän tarkastelujakso.

Tarkastelujakso alkaa alusta myös silloin, kun työssäoloahtoa täyttyy tai työllistymisen takia etuutta ei makseta. Samalla päiväraha palautuu normaalitasolle, vaikka sitä olisi edellisellä tarkastelujaksolla maksettu alennettuna.

Tarkastelujakso alkaa alusta myös silloin, kun työssäoloahtoa täyttyy tai työllistymisen takia etuutta ei makseta. Samalla päiväraha palautuu normaalitasolle, vaikka sitä olisi edellisellä tarkastelujaksolla maksettu alennettuna.

Aktiivisuutta ei seurata, jos

- sinulle maksetaan työkyvyttömyyden tai vammaan perusteella myönnettävää etuutta
- toimit omais- tai perhehoitajana
- odotat työkyvyttömyyseläkepäätöstä eläkeyhtiöstä
- yhdenjaksoinen työttömyyspäivärahan saantisi kokoaikaisen lomautuksen tai lyhennettyn työviikon perusteella kestää alle 65 maksupäivää

Ostavastuu

Aktiivimallin myötä ansiopäivärahan omavastuu-aika lyhenee takaisin 5 päivään. Jos omavastuuajan ensimmäinen päivä on vuoden 2017 puolella, omavastuu-aika on edelleen 7 arkipäivää. Omavastuuta ei kuitenkaan aseteta edelleenkään kuin kerran vuodessa eli jos työssäoloahtoa täyttyy vuoden sisällä, ei tule uutta 5 päivän omavastuu-aikaa.

Liikkuvuusavustus

Vuonna 2018 alkavaan työsuhteeseen liikkuvuusavustusta voi hakea myös jälkikäteen, mutta vii-

meistään 3 kuukauden kuluttua työsuhteen alkupäivästä. Lakimuutoksen myötä liikkuvuusavustus voidaan myöntää myös työhön liittyvän koulutuksen ajalle, jos koulutukseen osallistuminen on edellytyksenä työsuhteen alkamiselle ja muut liikkuvuusavustuksen saamisen ehdot täyttyvät. Jatkossa liikkuvuusavustusta voi saada myös osaaikatyöhön, jossa työtunteja on vähemmän kuin 18 viikossa. Osa-aikatyön aikana liikkuvuusavustusta maksetaan vain työpäiville.

Liikkuvuusavustukseen tulee tammikuussa mahdollisuus korotuksiin. Lapsikorotus myönnetään kuten työttömyysturvassa. Lisäksi liikkuvuusavustukseen voi saada erillisen korotusosan, jos työmatka on yli 200 kilometriä. Ilman korotusta liikkuvuusavustus on suuruudeltaan peruspäivärahan suuruinen eli 32,40€/pv. Liikkuvuusavustus on verotettavaa tuloa.

Ansiopäivärahan saajille liikkuvuusavustuksen maksaa työttömyyskassa, peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea saaville Kela.

Yritystoiminta

Vuonna 2018 työttömän työnhakijan aloittaman yritystoiminnan päätoimisuutta ei tutkita ensimmäisen 4 kuukauden aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että 4 ensimmäistä yrittäjäkuukautta voi saada ansiopäivärahaa riippumatta yritystoiminnan luonteesta. Yritystulo sovitellaan, ja yritystoiminnan aloittamisesta tulee aina ilmoittaa TE-toimistoon heti sen alkaessa. ■

Byggnadsbranschens arbetslöshetskassa informerar:

Ändringar i arbetslöshetsskyddet från 1.1.2018

Lagändringar ändrade arbetslöshetsskyddet från 1.1.2018. De viktigaste är aktiveringsmodellen och ändringarna i rörlighetsunderstödet. Dessutom har det skett ändringar i uppföljningen då man inleder företagareksamhet.

Aktiveringsmodell i arbetslöshetsskyddet

Aktiveringsmodellen trädde i kraft 1.1.2018. Modellen skär ner arbetslöshetsskyddet med 4,65 procent, om man inte under arbetslöshetstiden har uppvisat den aktivitet som krävs. Aktiviteten granskar under 65 dagar med arbetslöshetsdagpenning, och en eventuell sänkning genomförs under den följande 65-dagars perioden. Lagstiftaren förpliktar arbetslöshetskassan att följa med aktiviteten.

Aktivitetskravet uppfylls om den arbetslösa under 65 betalningsdagar

- är i lönearbete i minst 18 timmar
- är 5 dagar i sysselsättningsfrämjande tjänst
- har i inkomst från företagareksamhet fått minst 23 procent av den arbetsinkomst som räknas till företagares arbetsvillkor (2018: 241 euro)

Den första granskningsperioden börjar 1.1.2018, så den första möjliga sänkningen av

dagpenning kan komma 3.4.2018. Samtidigt börjar en ny 65 dagars granskningsperiod.

Granskningsperioden börjar från början också då arbetsvillkoret uppfylls eller då förmån inte betalas på grund av sysselsättning. Samtidigt återgår dagpenningen till normal nivå, även om den under föregående granskningsperiod har varit sänkt.

Aktiviteten följs in om

- du får en förmån på grund av invaliditet eller skada
- du fungerar som närstående- eller familjevårdare
- du väntar på beslut om invalidpension från försäkringsbolag
- du får arbetslöshetsdagpenning utan avbrott under 65 betalningsdagar på grund av att du är permitterad på heltid eller på grund av förkortad arbetsvecka

Självrisk

Aktiveringsmodeller leder till att självrisktiden för inkomstdagpenning förkortas till 5 dagar. Om den första självriskdagen inföll 2017, är självrisken fortfarande 7 dagar. Självriskens utfärdas även i fortsättningen bara en gång om året, dvs. om arbetsvillkoret uppfylls under året blir det ingen ny 5 dagars självrisk.

Rörlighetsunderstöd

Man kan söka om rörlighetsunderstöd för en anställning som börjar under 2018 också i efterskott, men senast inom 3 månader från när anställning-

en började. Lagändringen gör det också möjligt att bevilja rörlighetsunderstöd för utbildning i anslutning till arbetet, om deltagande i utbildningen är en förutsättning för anställningen och övriga villkor för rörlighetsunderstödet uppfylls. I fortsättningen kan man få rörlighetsunderstöd också för deltidsarbete, om antalet arbetstimmar är färre än 18 i veckan. Under tiden för deltidsarbete betalas rörlighetsunderstödet bara för arbetsdagar.

I januari blir det möjligt att få förhöjningsdelar till rörlighetsunderstödet. Barnförhöjningen beviljas på samma grunder som i arbetslöshetsskyddet. Dessutom kan man få en separat förhöjningsdel till rörlighetsunderstödet, om arbetsresan är över 200 kilometer. Rörlighetsunderstödet är utan förhöjningar lika stort som grunddagpenningen, dvs. 32,40 €/dag. Rörlighetsunderstödet är beskattningsbar inkomst.

Det är arbetslöshetskassan som betalar rörlighetsunderstödet till dem som får inkomstdagpenning, medan FPA betalar det till dem som får grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd.

Företagarverksamhet

Under 2018 undersöks inte om den företagareksamhet en arbetslös arbetssökande inleder är huvudsysslade under de första 4 månaderna. I praktiken innebär detta att man kan få inkomstdagpenning under de första 4 företagarmånaderna oberoende av vilken karaktär företagareksamheten har. Företagarinkomsten jämkas och man ska alltid meddela om TE-centralen om att man startar företagareksamhet genast då den börjar. ■

Stadin Panimolla fiilistellään olutta

Suomeen on viime vuosina syntynyt kunnianhimoisia pienpanimoita vinhaan tahtiin. Vannoutunut viini-ihminen kävi tutustumassa käsityöläisoluisiin Helsingin Suvilahdessa ja oppi valtavasti uutta.

Vaiikka kesän suosituin loma-kausi on juuri alkanut, Stadin Panimolle on saapunut toistakymmentä oluen ystävää. Osa meistä on selvästi jo vihkiytynyt oluen saloihin, osa on innokkaita noviiseja. Tunnelmaa kohottaa aidan takana pauhaava Tuska-festivaali.

– Stadin Panimo perustettiin 1998, kun Suomessa elettiin synkkiä aikoja hyvän oluen suhteen, toteaa panimoa esittelevä olutfriikki, stand up -koomikkonakin tunnettu **Harri Soinila**.

Toiminta alkoi erään kerrostalon kellarissa, josta tuli pian lähtö mäskäyksestä syntyvän hajun vuoksi. Vuodesta 2012 olutta on pantu Suvilahdessa, Helsingin itäisessä kantakaupungissa.

Nostamme sille maljan. Tumman meripihkan värisessä Hibiscus Lager

-olussa on mukavan katkeroisen hedelmäisyys ja hieno tasapaino. Siemilun lomassa käymme läpi oluen raaka-aineita.

– Suurin osa oluesta tehdään oh-rasta. Vehnäolueenkin lisätään usein ohran kuorta. Ei maun vuoksi vaan siksi, että olut suodattuu paremmin, Soinila kertoo.

Ohran ja vehnän ohella käytetään paljon ruista. Sen sijaan hirssi, tattari ja riisi ovat monelle meistä tuntemattomampia oluen raaka-aineita.

– Riisi on mainio ainesosa. Kunnan vain tietää, mitä sillä tekee. Täällä Stadin Panimossa pantiin takavuotena riisistä Pale Alea, joka oli mielettömän onnistunut tuote.

Panimo tekeekin vakiotuotteidensa lisäksi vaihtuvia eriä erilaisia oluita.

Haistele, mutustele, kallistele

Maltaiden vertailu on hauskaa hommaa: nuuhkimme, pureksimme, pohdimme makua ja koostumusta. Kysymyksiä satelee, ja me maisteelijat juttelemme heti keskenämme. Koleana perjantai-iltana omia makunystyröitä puhuttelee eniten makeahkon popcornmainen Red Ale -mallas.

– Käytettävän maltaan määrä suhteessa veteen riippuu siitä, miten vahvaa olutta halutaan tehdä, Soinila valottaa.

Maltaiden rouskuttelun päätteeksi maistamme Mosaical Extra Pale Ale -olutta suoraan käymistan-kista ja nyökyttemme tyytyväisinä. Samalla Soinila neuvoo, miten tuok-susta saa eniten irti.

Oluen pinta rikotaan heiluttele-malla lasia varovasti. Sitten nuuh-

kaistaan pienet siivut lasin syrjästä. Vasta lopuksi nenä viedään lasiin. Lasia kallistetaan ja otetaan ensin tuoksut lasin etureunasta, sitten taka-reunasta. Kuten arvata saattaa, olut tuoksuu täysin erilaiselta riippuen siitä, mistä kohden lasia sitä haistaa.

– Mitä maisteluun tulee, toisin kuin viinipruuveissa tehdään, olutta ei syljetä pois. Siksi tätä voi tehdä päivän aikana vain tiettyyn rajaan asti, Soinila nauraa.

Humalalla on väliä

Stadin Panimon käyttämät maltaat tulevat kotimaiselta Viking Malt-silta. Ainoastaan savuisimpia oluita varten maltaat hankitaan Saksasta tai Skotlannista.

Humaloiden suhteen sen sijaan nojataan tuontitavaraan. Karkeasti yleistäen jenkkihumaloille on usein tyypillistä sitrusmaisuuksia, siinä missä brittihumala tuo olueen havumetsäistä aromia ja uusiseelantilainen humala trooppista hedelmää.

– Käyttäisimme mieluusti myös kotimaisia humaloita, mutta toistaiseksi niistä saa olueen lähinnä katkeruutta eikä juuri muuta. Odotamme mielenkiinnolla tuloksia syksyllä päättyvästä Kuopion yliopiston kotimaisten humaloiden tutkimusprojektistä, jossa olemme olleet alusta lähtien mukana.

Entistä parempi saatavuus

Stadin Panimon tarjonta on luonnollisesti laajinta pääkaupunkiseudulla, mutta Soinilan mukaan oluita löytyy nykyään miltei Hangosta Petsamoon niin K-kaupoista, S-kaupoista kuin pitkäripaisistakin.

– Panemme myös tilaustyönä olutta ravintoloille ja yrityksille. Esimerkiksi Treffi Pubilla sekä Burger Jointilla on omat oluensa. Olemme jopa tehneet ikioman ipan eräälle etelähelsinkiläiselle K-kaupalle. Se jos mikä lisää kaupunginosafii-listä!

Kierroksen päätteeksi voi jäädä baarin puolelle vertailemaan 4–6 eri olutta. Tila on rouhean kodikas ja taustamusiikki kolahtaa omaan makuun. Jos aikataulu ei riitä pruuviin, panimopuodista saa ostaa maltaista kotiin viemisiksi. Tuotteita voi myös tilata laatikoittain.

Tutkaillessani puodin valikoimia sisään lappaa hyväntuulista Tuska-kansaa. ”Onpa nastaa olla suomalainen”, tuumin. Seuraavalla kerralla taidan osallistua myös Olutvisaan. ■

Olutvierrettä hämmennetään keittovaiheessa. Kuva: Ingrid Viertola

Viiltosuojahanska pitää!

Kuuman lakkokevään jälkeen yllättäen alkanut kuuma kesä on jo häivyttänyt mielestä päällimmäiset tunteet ja kuumapäisimmätkin lienevät jo viilenneet. Historiallisesta tapahtumasta oli silti kyse, kun rakennusala ajautui käyttämään lakkoa työtaistelutoimenpiteenä 30 vuoden tauon jälkeen. Myös työnantajapuolen julistamasta viimeisestä sulusta on kulunut sama aika.

30 vuodessa näyttävät muistikuvat tapahtuneesta osin ristiriitaisilta. Ainoa varma tieto, mikä rakennusalan lakosta 1986 googlaamalla löytyy, on SAK:n julistama yhteislakko. Rakennusliitto oli siinä mukana yhtenä suurimmista osallistujaliitoista ja se kesti lähteestä riippuen 2 tai 3 päivää. **Suokkaan Kyösti** mainitsi blogissaan työsulkuja edellisen kerran käytetyn samaisena vuonna ja kestäneen 6 pitkä viikkoa. Aikalaiset muistelevat olleensa tukilakossa vapulta juhannukseen ja asian liittyneen sähköalan työriitaan. Lakkoliik ehdintä tuolta ajalta on kiistatonta, sen todistavat jo Kulttuuritalolla jaettavista lakkoavustusjonoista otetut valokuvat.

Itse olin vuonna 1986 vielä ammattikoulun penkillä, eikä vallitsevaa tilannetta pahemmin koulussa taidettu käsitellä. Hanska pitää -iskulause on jäänyt mieleen ja oli aihe hultavammalle amishuumorille.

Nyt vallitsevassa erinomaisessa työtilanteessa riitaan ajautuminen yllätti varmasti useimmat. Paitsi tietysti ne, jotka sen aiheuttivat. Viime vuosina muuttunut työmarkkinatilanne ja yleinen poliittinen ilmapiiri antoivat ponnahduslaidan työnantajaliiton vuorineuvoksille, jotka katsoivat ajan olevan oikea rakennustyöväen nöyryyttämiseen.

Haetut palkankorotukset, joihin julkisuudessa esitettiin neuvottelujen kariutuneen, eivät missään nimessä olleet kohtuuttomia. 10 vuotta on menty nollakorotuksilla kaikkien elinkustannusten jatkuvasti noustessa. Yksinkertaisella markkinatalouden logiikalla ajateltuna, jos ihmisillä ei ole rahaa

ruokaan ja asumiseen, he eivät tule toimeen. Toistaiseksi sosun luukulta kai jotain saa ja vaikka kylmäkiskoiset kalmakapitalistit yrittävät senkin luukun tukkia, on sieltä haettu niiden verorahoja, jotka vielä töissään kituuttavat. Annan mielelläni verojen muodossa tukea sitä tarvitsevalle, mutta yhteiskunnan pitäisi pystyä myös tarjoamaan kansalaisilleen työtä, joka takaa toimeentulon.

Sokeakin näkee työntekijöiden palkankorotusvaatimusten jälkeen julkisuuteen välittömästi tulevien palkkavertailujen läpi. Jos alan noususuhdanteessa ei ole varaa palkankorotuksiin, niin milloin sitten?

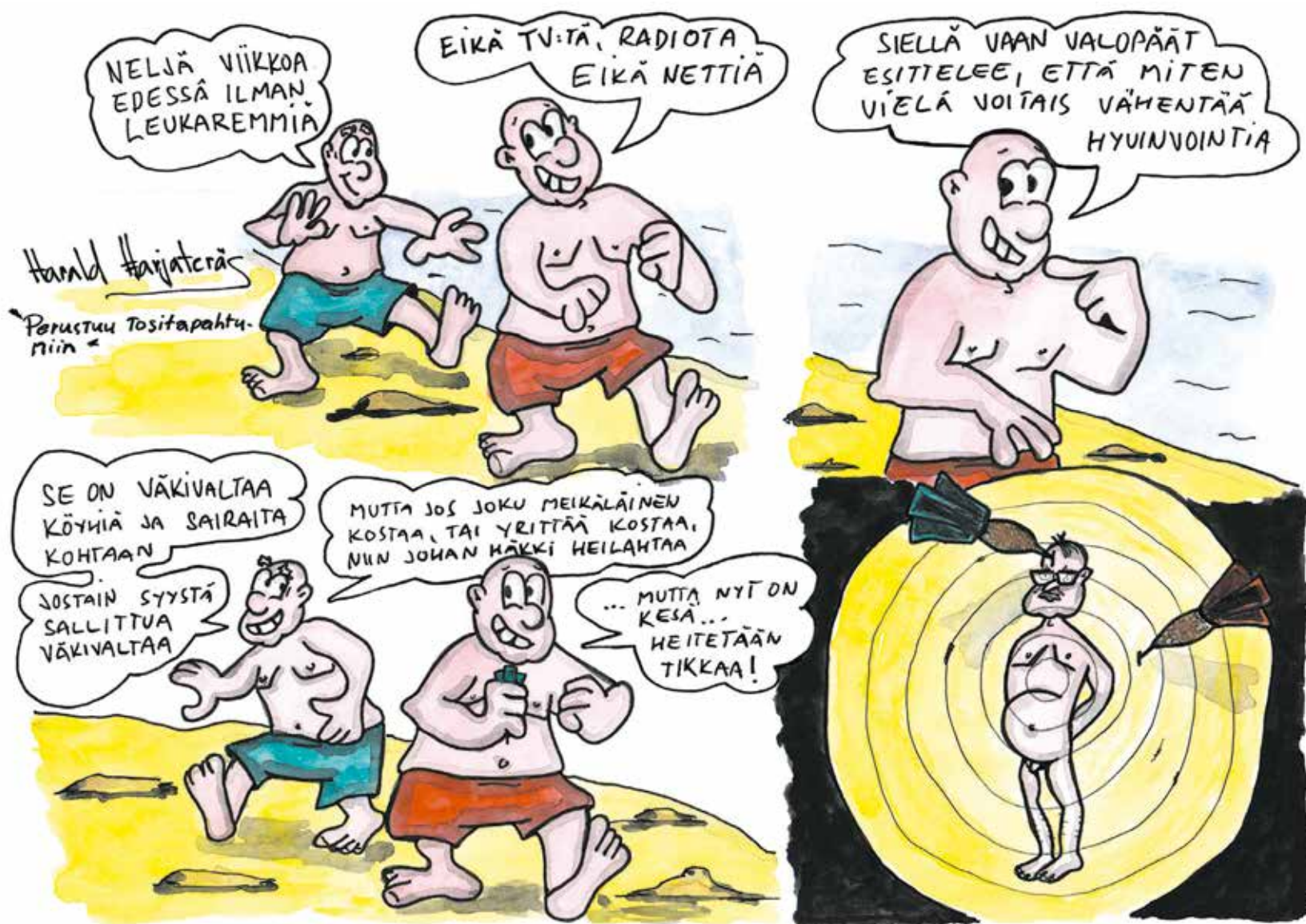
Ainakin suurimpien rakennusliikkeiden osakkeenomistajien osinkoihin on aina varaa. Suuntaamalla huomio palkankorotuksiin saatiin nytkin huomio pois muista työehtosopimusten heikennysesityksistä: vuokratyön vapauttamisesta, vuorotyöstä ja ylityökorvausten heikennyksistä. EK:n kireä talutusnuora valtakunnansovittelijan myötävaikutuksella tilanne ajettiin riitaan, josta loppujen lopuksi selvitettiin kuitenkin perinteisesti kahdenvälisissä neuvotteluissa. Vain tuoteteollisuus joutui kantamaan vastuunsa työtaistelussa muutamia muiden alojen puolen päivän ulosmarsseja lukuun ottamatta.

RT:n julistama työsulku ja kentältä kuullut keinot sen toteuttamistavasta eri yrityksissä osoittavat, ettei työnantajapuolikaan ollut aivan yhteisessä rintamassa. Luku sinänsä ovat sulun uhan takia liitosta eronneet, jota kuuluu jossain tapahtuneen. Kaikkia ihmisiä tulisi ymmärtää, mutta kyllä tässä kohtaa ymmärrys on aika vähäinen. Kun yhteisistä eduista käydään kiistaa, täytyy pystyä oma, sen hetkinen etu unohtamaan yhteisen edun ja tulevaisuuden nimissä.

Nyt kun lomakauden alettua näyttävät kelitkin taantuneen suomalaisen normi kesäviileyteen on hyvä ladata akut ja jatkaa niska kyyryssä kohti uusia pet... voittoja! ■

Timo Kuvaja
maalari

CAMO[®]
EDGE DECK FASTENING SYSTEM

CAMO-piiloruuvausmenetelmässä ruuvit jäävät lähes näkymättömiin valmiilla pinnalla ja ne on helppo asentaa. Syvä Torx-kärki antaa vahvan otteen ruuvauksjärjestä. Ote pitää ruuvatessa tiukasti ja lipsumatta suojaan ruuvien pintaa. Vastakierre vetää materiaalin tiukasti yhteen aikaansaaden puhtaan ja siistin lopputuloksen. Alempi kierre varmistaa maksimaalisen pitovoiman, eikä terassilauta ala vääntyä tai nousta ajan kuluessa. Patentoitu talttapää leikkaa materiaalia porattaessa, mikä sallii ruuvien tunkeutua materiaaliin sen halkeamatta. Kun CAMO-ruuveja käytetään kovimpien puulajien kiinnitykseen, on suositeltavaa käyttää esiporausta. Menetelmä soveltuu lämpökäsitellylle ja painekyllästetylle puulle, kovapuulle, setrille, PVC:lle ja komposiitille.

CAMO[®] TERASSIRUUVIT

75-00156-00161 | alk. 29,90

ESIM.

60 x 4,2 mm ProTech -pinnoitettu teräs C4

350 kpl 75-00160 | 29,90

700 kpl 75-00161 | 49,90

CAMO[®] Marksman RUUVAUSOHJAIN piiloruuvausjärjestelmään

- Automaattinen 1,6 mm rako
- Lisävarusteena saatavana myös 3,2 ja 4,8 mm rakotulkit
- Ruuvinohjaimet molemmissa päissä

Pro-NB 83-127 mm levyisille terassilautoille

75-00162 | 69,00

Pro X1 131-150 mm levyisille terassilautoille

75-00163 | 69,00

motonet

VAPAA-AIKA | KALASTUS | VENE | KOTI | TYÖKALUT | AUTO | MOOTTORIPYÖRÄ

www.motonet.fi